

Beleidsnota Jeugdbeleid 2010 – 2014.

Voor klein en groot!

September 2010.

Inhoudsopgave

Voorwoord	pagina	5
Inleiding	pagina	6
Hoofdstuk 1		
Landelijke en lokale ontwikkelingen op gebied van jeugd	pagina	9
1.1 Centrum voor jeugd en gezin	pagina	9
1.2 Drentse verwijsindex	pagina	10
1.3 Elektronisch kinddossier	pagina	10
1.4 Positief opvoeden Drenthe	pagina	10
Hoofdstuk 2		
Jeugdgezondheidszorg en gezonde leefstijl	pagina	11
2.1 Alcohol	pagina	12
2.2 Overgewicht	pagina	14
2.3 Tienermoeders	pagina	16
Hoofdstuk 3		
Jeugdzorg	pagina	19
3.1 Gemeentelijke en provinciale taken	pagina	19
Hoofdstuk 4		
Doorgaande leerlijn en schoolprestaties	pagina	21
4.1 Voorschoolse ontwikkeling	pagina	21
4.2 Opleidingsniveau	pagina	23
4.3 Voortijdig schoolverlaten	pagina	24
Hoofdstuk 5		
Arbeid en inkomen	pagina	25
5.1 Arbeidsparticipatie	pagina	25
Hoofdstuk 6		
Jongeren participatie	pagina	27
6.1 Politieke participatie	pagina	27
6.2 Maatschappelijke participatie	pagina	28
Hoofdstuk 7		
Jongeren en vrijetijdsbesteding	pagina	30
Landelijke ontwikkeling	pagina	30
7.1 Ontmoeting	pagina	31

Hoofdstuk 8

Jongeren en veiligheid	pagina	33
8.1 Jeugdcriminaliteit	pagina	33
8.2 Huiselijk geweld	pagina	35

Hoofdstuk 9

Financiën op een rij	pagina	36

Bijlagen

Bijlage 1: Lijst met afkortingen.	pagina	38
Bijlage 2: Relevante wetten en nota's.	pagina	39

Voorwoord

Westerveld is een prachtige gemeente met veel leefruimte en voorzieningen en in de meeste kernen zijn weinig sociale problemen. In de huidige en vorige collegeperiode is jeugd een van de speerpunten. In haar jeugdbeleid wil de gemeente Westerveld vooral uitdrukken, dat de jeugd een plek heeft binnen onze samenleving.

In deze nota leggen we de ambities vast, die wij als gemeentebestuur van Westerveld voor onze jeugd willen bereiken. Deze ambities willen wij in samenhang en vooral ook in samenwerking met partners realiseren.

Het doel van deze nota is dat het inzichtelijk maakt, wat er allemaal gebeurt, en tegelijkertijd aangeeft waar extra inzet nodig is.

De gemeente Westerveld kent een groot scala aan instellingen en voorzieningen voor de jeugd. Zij houden zich allen met de jeugd bezig, in allerlei hoedanigheden, en hebben als doel de jeugdige en hun ouders steeds in het centrum van hun aandacht te houden.

Gemeentelijk jeugdbeleid is er in onze visie op gericht om voorwaarden te scheppen om jeugdige burgers met uiteenlopende talenten en mogelijkheden toe te rusten voor een volwaardige deelname aan de maatschappij. Kernbegrippen in dit verband zijn zelfstandigheid, zelfredzaamheid en participatie.

Een goede balans tussen preventie en interventie is cruciaal. Dat vergt gerichte inzet, waarbij het uitgangspunt is de jeugd en hun ouders te ondersteunen om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen. Belangrijk voornemen van de gemeente is om duidelijker de regierol op zich te nemen in het gehele aanbod van voorzieningen voor de jeugd. Het vaststellen van deze nota is een middel om de regie in handen te krijgen. Het is een concreet kader met doelstellingen en acties die de gemeenteraad de mogelijkheid biedt om te sturen.

Instellingen en jongeren kunnen en moeten vooral met initiatieven komen, de gemeente biedt een kader en investeert in samenwerking.

De gemeente wil graag de wensen van de jeugd zelf horen, jeugdparticipatie staat hoog op de agenda.

De gemeente wil via het integraal jeugdbeleid er aan bijdragen aan een optimale ontwikkeling van de jeugd in Westerveld en daagt haar partners van harte uit hierin hun bijdrage te leveren.

College van Burgemeester en Wethouders,
Westerveld
September 2010

Inleiding

Het integraal jeugdbeleid van de gemeente Westerveld richt zich op kinderen en jongeren van 0 tot 25 jaar. In het beleid wordt gekeken naar allerlei terreinen waar kinderen, jongeren en hun ouders mee te maken (kunnen) hebben. Belangrijk streven van voorliggende nota is een goede samenhang tussen al deze terreinen aan te brengen.

De nota is op interactieve wijze tot stand gekomen. Samen met instellingen die met en voor kinderen en jongeren werken en met jongeren zelf, zijn signalen en knelpunten omgezet naar oplossingsrichtingen. Uit inventarisatie blijkt, dat er in Westerveld sprake is van een goede lokale infrastructuur rondom jeugd. Echter, de inspanningen vinden in sommige gevallen versnipperd plaats, waardoor de effectiviteit niet altijd optimaal is. Het is daarom van belang dat er wordt geïnvesteerd in verbindingen tussen de instellingen, zodat er sprake is van verdere integratie en samenwerking. Het veld geeft aan meer sturing en richting van de gemeente te wensen ten aanzien van het jeugdbeleid.

De gemeente pakt dit signaal op en zal de komende periode haar regierol steviger oppakken. De gemeente wil investeren in het bij elkaar brengen van partijen en het faciliteren van goede initiatieven.

Van de ouders, jongeren, organisaties en instellingen die met kinderen en jeugd bezig zijn, wordt een actieve rol verwacht. Zij worden gestimuleerd om vanuit hun eigen kennis en expertise met passende initiatieven te komen.

Beleidsuitgangspunten:

Om jeugdbeleid zo stevig mogelijk neer te zetten hebben we daarvoor de volgende beleidsuitgangspunten geformuleerd:

- a. Jeugd en jongeren staan centraal.
- b. De levensloop van het kind/jongere als leidraad (doorlopende lijn 0-25).
- c. De primaire verantwoordelijkheid voor de jeugd ligt, afhankelijk van de leeftijd, bij de jongeren zelf en/of bij de ouders.
- d. De gemeente investeert in jeugd en jongeren.
- e. De gemeente wil behouden wat goed is en vernieuwen wat beter kan.
- f. De gemeente is voorwaardenscheppend, met het doel dat het gezin en de jongere daarbinnen volwaardig kunnen functioneren en zich ontplooien.
- g. Jongeren hebben zelf een belangrijke rol in het nemen van initiatieven.

Totstandkoming van het beleidsplan.

Ten eerste heeft documentstudie plaatsgevonden. Binnen de gemeente is een aanzienlijk aantal beleids- en visiedocumenten aanwezig, die raken aan een integraal jeugdbeleid. Te noemen zijn:

- Het collegeprogramma 'Samen werken aan vernieuwing' 2006-2010.
- Het coalitieakkoord 2010 VVD, Progressief Westerveld en DSSW.
- Strategische visie 2015 gemeente Westerveld.
- Wmo beleidsplan, 'Met elkaar', 2008 – 2011.
- Nota lokaal gezondheidsbeleid 'Een gezond leven begint bij gezond leven', 2008-2012.
- Analyse Jeugd Westerveld, 2008, door STAMM CMO Drenthe.
- Stukken vanuit het ministerie voor jeugd en gezin.
- Nulmeting BOS project 2007 en Tussenmeting BOS project 2009.
- Regionaal actieplan Jeugdwerkloosheid IJssel-Vecht 2009.
- Tabellenboek van de Jeugdmonitor uitgevoerd door GGD Drenthe 2004 en 2008.
- Nota vrijwillige inzet van de gemeente Westerveld.

- Inrichtingsplan Veiligheidshuis Drenthe 2008.
- Concept notitie Onderwijskansen VVE 2009 gemeente Westerveld.
- Samenwerkingsovereenkomst Leerplicht en RMC 2008 Zuidwest Drenthe.
- Kinderen in Tel 2009 en 2010 van het Verwey-Jonker instituut.
- Visie- en beleidsnota Participatie en herijking sociale zekerheid.
- Integraal veiligheidsplan Drenthe 2009-2010

De volgende wetgeving is relevant bij het ontwerpen van deze nota:

- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Wet publieke gezondheid (Wpg)
- Wet op de jeugdzorg en de in de Memorie van Toelichting genoemde taken voor de gemeente:
  - Informatie en advies
  - Toeleiding naar hulp
  - Zorgcoördinatie
  - Licht pedagogische hulp.

Deze documenten zijn gebruikt als leidraad om te inventariseren welke activiteiten en projecten momenteel in de gemeente Westerveld worden uitgevoerd, welke beleidskaders zijn neergezet en welke ambities zijn uitgesproken. Ook relevante en actuele ontwikkelingen zijn in deze fase nader in kaart gebracht.

Naast documentstudie zijn in de afgelopen jaren vele gesprekken gevoerd met jeugd en jongerenwerk, jongeren, jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, peuterspeelzalen, scholen en vele andere belanghebbenden.

Integraal Jeugdbeleid

Met het merendeel van de kinderen en jongeren gaat het goed in de gemeente Westerveld. Westerveld kent niet de grootstedelijke problemen die spelen bij grote groepen kinderen en jongeren die niet participeren in de samenleving.

De gemeente zet een ambitie neer met haar jeugdbeleid. In de startnotitie Jeugdbeleid zijn de volgende speerpunten vastgesteld:

- *Jeugdgezondheidszorg en gezonde leefstijl:* Jongeren en kinderen groeien geestelijk en lichamelijk gezond op. Er is aandacht (binnen verschillende leefdomeinen) voor een gezonde leefstijl. Er is een doorgaande zorg bij de opvoeding en verzorging.
- *Jeugdzorg:* Veel jeugdigen en jongeren komen weinig problemen tegen op hun pad naar volwassenheid. Maar zo nu en dan kunnen jongeren en hun ouders best wat (extra) hulp gebruiken. Hulp in de vorm van steun of adviezen of soms, wanneer dat nodig is behandeling om zo tot een evenwichtige volwassene op te kunnen groeien.
- *Jeugd en veiligheid:* Kinderen en jongeren groeien op in een veilige leefomgeving. Binnen het gezin groeien kinderen veilig thuis op. Er is binnen het gezin en op school structuur en regelmaat. Kinderen kunnen veilig op straat en buitenshuis spelen.
- *Jongerenparticipatie:* Er is een actieve betrokkenheid bij de maatschappij. Kinderen en Jongeren denken mee met wat ze zelf in hun omgeving willen. Kinderen en Jongeren dragen een steentje bij aan de samenleving.
- *Jongeren en vrije tijd:* Er is voor kinderen en jongeren de mogelijkheid om hobby's te beoefenen; sport; cultuur; recreatie en de vrijheid om te spelen in de gemeente. Iedereen krijgt de kans om mee doen, ook als het gezin financiële beperkingen heeft.

- *Doorgaande leerlijn en schoolprestaties:* Kinderen en jongeren zijn aan de slag om een startkwalificatie te halen.
- *Jongeren en arbeid en inkomen:* Jongeren zijn, voor en/of na het behalen van een startkwalificatie aan het werk zodat ze in staat zijn in hun levensonderhoud te voorzien.

De rol van de gemeente is vooral faciliterend, stimulerend, deregulerend en regisserend.

Van belang is hoe de gemeente gestalte geeft aan het Integraal Jeugdbeleid en wat ze van de andere instellingen en burgers verwacht. Door de invoering van Beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF) kan de gemeente resultaat gerichte afspraken maken met maatschappelijke organisaties over de te leveren diensten en producten.

De ambities, specifieke doelen uit deze nota en de daarbij horende oplossingsrichtingen zullen nader worden uitgewerkt in uitvoeringsplannen die tweejaarlijks zullen worden bijgesteld. Door het invoeren van uitvoeringsplannen kan gewerkt worden aan concrete, meetbare en realistische doelen die. Dit geeft de gemeente meer sturingsmogelijkheden en het geeft de ruimte om activiteiten tussentijds bij te stellen en aan te laten sluiten bij de actualiteit.

Randvoorwaarden:

- Daar waar nodig samenwerking met andere gemeenten en de provincie; elkaar versterken.
- Maatschappelijke organisaties betrekken bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van integraal jeugdbeleid.

Ambitie:

Voor de jeugd van 0-25 jaar een ketenaanpak realiseren waarin jeugdbeleid, jeugdzorg en jeugdgezondheidszorg aan elkaar zijn gekoppeld binnen een integrale aanpak.

Aspecten van het breed jeugdbeleid:

- Gemeente is de regisseur in het jeugdbeleid, opvoedingsondersteuning en het nog te ontwikkelen CJG.
- Integrale jeugdgezondheidszorg 0 tot 19 jaar.
- Opvoedingsondersteuning: een samenhangend en afgestemd aanbod van opgroei- en opvoedingsondersteuning van 0 tot 25 jaar.

1 Landelijke en lokale ontwikkelingen op gebied van jeugd.

1.1 Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

De Rijksoverheid, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) hebben gezamenlijk vijf gemeentelijke functies van preventief jeugdbeleid vastgesteld:

- advies en informatie van jongeren en/of ouders
- signaleren van problemen
- uitvoeren van licht pedagogische hulp
- toeleiding naar hulp
- zorgcoördinatie

Deze vijf taken zijn vastgelegd in prestatieveld 2 van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en dienen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente te worden ingevuld. Landelijk is het streven om de genoemde vijf taken in 2011 in iedere gemeente te beleggen in een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Dit is niet vrijblijvend, iedere gemeente moet, in 2011, over minimaal 1 centrum voor Jeugd en Gezin beschikken. Een CJG wordt gevormd door verschillende organisaties die met jeugd van doen hebben. De centra zijn bedoeld voor iedereen die kampt met vraagstukken over opvoeden en opgroeien: jeugdigen, ouders/verzorgers en professionals.

Het CJG voert functies uit op het gebied van de algemene en preventieve gezondheidszorg en jeugdbeleid. Het kind staat vanaf de zwangerschap tot het vijfentwintigste levensjaar centraal bij het CJG.

Een CJG moet laagdrempelig zijn voor de inwoners. Bij de vormgeving van het CJG wordt overigens ook gekeken naar andere samenwerkingsinitiatieven in de provincie. Waar mogelijk wordt met andere Drentse gemeenten samengewerkt aan een website, telefoonlijn, sociale kaart en de PR/communicatie. De regierol van de gemeente ligt verankerd in de Wet op de jeugdzorg en kent twee aspecten: het principe **één gezin, één plan** en – als logisch vervolg – het realiseren van sluitende afspraken tussen partijen uit de keten.

Het idee achter één gezin, één plan is snellere doorverwijzing en terugkoppeling te realiseren. Als meerdere partijen zorg en ondersteuning aan hetzelfde gezin bieden, moet de gemeente borgen dat de zorg gecoördineerd wordt: wie is waarvoor verantwoordelijk? De gemeente wil daarvoor sluitende afspraken met ketenpartners maken. De bestuurlijke regie voor het ontwikkelen van een CJG ligt bij de wethouder Jeugd. Zij is ook, namens het college van burgemeester en wethouders, bestuurlijk verantwoordelijk voor verbinding tussen het CJG en het ZAT van de scholen. Het CJG heeft echter de uitvoeringsregie voor vragen en hulp bij opgroeien en opvoeden. De organisaties die straks het CJG vormen, zijn (onder regie en deels met financiering van de gemeente en provincie Drenthe) als partners gezamenlijk verantwoordelijk voor de totstandkoming, de organisatie, de exploitatie, het beheer en de instandhouding van het centrum.

Het CJG gaat gebruikmaken van de instrumenten Elektronisch Kind Dossier (KD+) en de Drentse Verwijsindex (DVI). Alle gemeenten in Drenthe hebben de Verwijsindex in 2009 ingevoerd en per 2010 zal het KD+ geïmplementeerd zijn.

Inhoudelijk heeft het CJG een specifieke taak m.b.t. risicokinderen en zorgmijders in de gemeente Westerveld. Uitgangspunt is een outreachende aanpak, d.w.z. betrokkenen actief benaderen wanneer er signalen over hen binnenkomen. Uit gesprekken met professionele organisaties bleek dat er ook behoefte is aan intensivering van opvoedondersteuning. Een en ander wordt momenteel uitgewerkt worden in het door de projectgroep CJG. In deze projectgroep zijn de GGD en Stichting Icare voor de jeugdgezondheidszorg vertegenwoordigd, Bureau Jeugdzorg en Stichting Welzijn Meppel Westerveld. De gemeente Westerveld leidt deze projectgroep.

1.2 Drentse verwijsindex (DVI)

Vanuit het programmaministerie Jeugd en Gezin was de ambitie om alle gemeentes per 2009 aan te laten sluiten op de landelijke verwijsindex risicjongeren (VIR). Hierop vooruitlopend heeft de provincie Drenthe in samenwerking met de 12 gemeentes het initiatief genomen om provinciebreed een proeftuin te starten en hiermee aan te sluiten op de VIR. Dit heeft vorm gekregen in de Drentse verwijsindex (DVI). De DVI was een initiatief om provinciebreed een signaleringssysteem voor risico jongeren in te voeren. De DVI brengt risicomeldingen van hulpverleners, zowel binnen gemeenten als over gemeente grenzen heen, bij elkaar en informeert hulpverleners onderling over hun betrokkenheid bij jongeren. In het bestuursakkoord "Samen aan de slag" dat is afgesloten tussen Rijk en gemeenten is afgesproken dat de Verwijsindex per 1 juni 2009 een landelijke dekking kent. De Drentse verwijsindex is inmiddels aangesloten op de landelijke verwijsindex.

1.3 Elektronisch kinddossier

Vanaf eind 2009 heeft ieder kind dat in Nederland wordt geboren een digitaal dossier jeugdgezondheidszorg/EKD. Dit dossier bevat informatie over het kind, de gezinssituatie en de omgeving volgens het motto: geen kind buiten beeld. Het digitale dossier jeugdgezondheidszorg (DD JGZ)/EKD (Elektronisch Kind Dossier) vervangt het papieren dossier dat ieder kind nu heeft.

Ieder kind van 0 tot 19 jaar krijgt een digitaal dossier jeugdgezondheidszorg/EKD. De meeste kinderen krijgen hun dossier in de tweede week na de geboorte, wanneer ze door een verpleegkundige worden bezocht om de hielprik af te nemen. Vervolgens krijgen de ouders een oproep om naar het consultatiebureau te gaan voor een afspraak met de arts of verpleegkundige. Als het kind vier jaar wordt en naar de basisschool gaat, wordt het dossier overgedragen aan de schoolarts, die het kind tijdens de gehele schoolperiode volgt.

De digitale dossiers vervangen op geleidelijke basis de papieren dossiers. Alle instellingen in de jeugdgezondheidszorg zijn vanaf begin 2009 bezig geweest met het invoeren van de digitale dossiers. Zowel Icare JGZ als de JGZ van de GGD Drenthe zijn in een vergevorderd stadium van invoering van het EKD.

1.4 Positief opvoeden Drenthe (POD)

Positief opvoeden Drenthe is een afgeleide van het effectief bewezen (evidence based) programma Triple P. Triple P is erop gericht opvoedgedrag dat bijdraagt aan het ontstaan van emotionele en gedragsproblemen bij kinderen, te veranderen. Ouders leren de dagelijkse contacten in het gezin te gebruiken om hun kinderen emotioneel op een goede manier te ondersteunen. Zo vergroten ze de sociale vaardigheden en het probleemoplossend vermogen van hun kinderen. De positieve krachten in een gezin en de competentie van ouders worden daarmee versterkt en risicofactoren verminderd.

Het programma bestaat uit verschillende fasen van opvoedondersteuning, van licht naar zwaar. In Drenthe zal het programma de komende jaren uitgerold worden in alle gemeenten. De gemeente Westerveld zal eind 2010 hiermee starten.

2. Jeugdgezondheidszorg en gezonde leefstijl

Gezondheid is een belangrijke voorwaarde voor het functioneren van elk mens. Ook opgroeiende kinderen en jongeren gedijen bij een gezonde leefstijl. Hiermee wordt de basis gelegd voor de toekomst. Investeren in de jeugdgezondheid maakt daarom deel uit van het jeugdbeleid.

Speerpunt: Jongeren en kinderen groeien geestelijk en lichamelijk gezond op. Er is aandacht (binnen verschillende leefdomeinen) voor een gezonde leefstijl. Er is een doorgaande zorg bij de opvoeding en verzorging.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op onderstaande beleidsuitgangspunten:

- a. Het kind /de jongere staat centraal.
- c. De primaire verantwoordelijkheid voor de jeugd ligt, afhankelijk van de leeftijd, bij de jongeren zelf en/of bij de ouders.
- d. De gemeente investeert in jeugd en jongeren.
- g. De jongeren hebben zelf een belangrijke rol in het nemen van initiatieven.

Integrale jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar: het aanbod voor de leeftijdscategorie 12-19 jaar sluit aan op de aanpak voor de groep van 0-12 jaar, maar is meer gericht op de jongere zelf dan op de ouders.

Wat hebben we al:

De uitvoering van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) is ondergebracht bij Stichting Icare (ziet de 0-4 jarigen) en de GGD Drenthe (ziet de 4-19 jarigen) Het bereik is groot, mede door een fijnmazig netwerk van consultatiebureaus en scholen waar de spreekuren plaatsvinden. Het is voor de doelgroep gemakkelijk te vinden en laagdrempelig georganiseerd.

De JGZ maakt onderdeel uit van de buurtnetwerken waar jeugd tot twaalf jaar besproken wordt. Hierdoor blijft deze jeugd en hun ouders in beeld en kan de JGZ in een vroegtijdig stadium actie ondernemen wanneer dat nodig lijkt te zijn. De gemeente Westerveld subsidieert de buurtnetwerken. De coördinator van deze buurtnetwerken legt verantwoording af aan de gemeente en hierdoor kan de gemeente bijsturen waar nodig.

Daarnaast hebben we een actief jeugd en jongerenwerk waarmee we vanaf 2010 concrete afspraken hebben gemaakt in de vorm van beleidsgestuurde contractfinanciering over wat zij in de gemeente Westerveld zullen gaan doen in aansluiting op onze ambities. Een en ander is vastgelegd in het beleidsgestuurde contractfinanciering (BCF) contract.

Ook zijn er vele sportfaciliteiten en verenigingen die actief zijn voor en met de jeugd en jongeren in onze gemeente.

Wat gaan we doen:

Zoals al eerder gezegd, het gaat over het algemeen goed met de jeugd in Westerveld. Er zijn echter ook onderwerpen waar we mee aan de slag moeten. We hebben gekozen voor de onderwerpen alcohol, overgewicht en tienermoeders. De eerste twee zijn ook speerpunten in het lokaal gezondheidsbeleid maar worden hier ook beschreven.

2.1 Alcohol

Het drinken van alcohol wordt in onze maatschappij als normaal ervaren. Maar wat is normaal? Jongeren drinken meer en vaker alcohol dan tien jaar geleden. Bovendien beginnen zij op steeds jongere leeftijd met drinken. Naast deze cijfers tonen ook andere signalen aan dat het gebruik onder jongeren zorgwekkend is. Er is veel kennis verworven over het effect van alcohol op de hersenontwikkeling van jongeren. Het overmatig gebruik van alcohol op jonge leeftijd heeft grote gevolgen voor de gezondheid. De risico's van overmatig alcoholgebruik zijn op korte termijn bijvoorbeeld black out, alcoholvergiftiging, ongelukken, ruzies en vandalisme. Op langere termijn lopen jongeren die overmatig drinken bovendien het risico op onder meer geheugenstoornissen, bepaalde vormen van kanker, syndroom van Korsakow, epilepsie, verlaagde weerstand en verslaving.

Overmatig alcohol gebruik brengt gezondheidsrisico's en maatschappelijke problemen met zich mee. Dit geldt eveneens voor andere genotmiddelen (bijvoorbeeld drugs), maar uit onderzoek weten we dat vooral alcoholmisbruik de laatste jaren sterk is toegenomen. Dit is een ontwikkeling waar wij ons binnen de gemeente Westerveld zorgen over maken. Roken en alcoholgebruik zijn de onderwerpen die deel uit maken van de verslavingspreventieprojecten (net als drugs). Deze bieden we, uitgevoerd door Verslavingszorg Noord Nederland (VNN), aan het voortgezet onderwijs aan. Daarnaast is gezond gedrag een onderwerp in de gezondheidsweek die aan alle basisscholen in het kader van de Buurt Onderwijs Sport impuls (BOS-impuls) aangeboden wordt.

Naast de preventieprojecten in het onderwijs spelen ook ouders een belangrijke rol. Zij zijn, zo is gebleken uit de geringe belangstelling voor op ouders gerichte activiteiten, echter moeilijk te bereiken. Daarnaast speelt sociale weerbaarheid een grote rol in het omgaan met groepsdruk om bijvoorbeeld wel of geen alcohol te gaan gebruiken. Weerbaarheid wordt verder uitgewerkt in de nota lokaal gezondheidsbeleid 2008 – 2012 van de gemeente Westerveld.

Bij jongeren in Nederland is alcohol drinken op jonge leeftijd heel gewoon en bovendien drinken ze veel en vaak. Het grootste deel van de jongeren heeft al de eerste ervaringen met alcohol voordat ze op het voortgezet onderwijs zitten. De landelijke trend is dat het alcoholgebruik na een jarenlange stijging stabiliseert. Bij jongere scholieren (12 t/m 14 jaar) is het alcoholgebruik tussen 2004 en 2008 zelfs afgenomen. Het jeugdonderzoek van de GGD Drenthe laat dit in cijfers ook zien. Hoewel de onderzochte groep iets afwijkt qua leeftijdsopbouw en groeps grootte kunnen we toch voorzichtig concluderen minder jongeren alcohol drinken.

Geen Alcohol gebruik	2004 13-14jr	2004 15-16jr	2008 12-15jr	2008 16-18jr
Westerveld	17%	7%	45%	14%
Drenthe	38%	10%	geen cijfers	geen cijfers

Daarnaast is er een groep jongeren die wel alcohol drinkt. Volgens de GGD en de professionele jeugdinstanties binnen de gemeente Westerveld is het gebruik van alcohol onder een deel van deze jongeren een probleem; meer nog dan roken en drugsgebruik. Daarom is gekozen om met name aandacht te besteden in deze nota aan alcoholgebruik onder jongeren

In 2008 heeft het bestuur van de Vereniging Drentse Gemeenten (VDG) de overleggroep alcoholbeleid gevormd en hen de opdracht gegeven duidelijk te maken wat te doen tegen schadelijk alcoholgebruik onder jongeren. Aanleiding voor het verstrekken van deze opdracht is toenemende problematiek en de verwachting dat de benodigde aanpak gemeentegrenzen overstijgt. Het VDG-alcoholproject Jeugd en

alcohol is het resultaat van de bovengenoemde overleggroep en is door Westerveld en de andere 11 Drentse gemeenten omarmd.

Terwijl het gebruik van alcohol breed geaccepteerd is, zijn de risico's ervan groot. Daarom vormt het doorbreken van de acceptatie van alcohol een deel van de oplossing. De meeste jongeren beginnen thuis met drinken. Ouders hebben een grote invloed op hun kinderen door hoe ze regels stellen en hoe ze zelf met alcohol omgaan. Uit buitenlands onderzoek blijkt dat maatregelen die het aanbod van alcoholhoudende drank reguleren het meest effectief zijn.

Samengevat bestaat het actieprogramma van de VDG uit de volgende punten:

- voorlichting en vroegsignalering
- beperken beschikbaarheid/regelgeving
- handhaven wet- en regelgeving
- creëren publiek draagvlak

Ambitie:

- Jeugd in de gemeente Westerveld drinkt geen alcohol voor het zestiende levensjaar.
- Jongeren vanaf zestien jaar gaan op een verantwoorde manier met alcohol om.

Doelstellingen:

- Het ontmoedigen van alcoholgebruik door jongeren onder de zestien jaar.
- Het bevorderen dat inwoners tot vijftientig jaar verantwoord met alcohol omgaan

Te bereiken resultaten:

- Onderzoeken of het programma 'Gezonde School en Genotmiddelen een antwoord is op de problematiek.
- De groep van jeugdige alcohol gebruikers is voor 100% naar aard, samenstelling en vindplaats in beeld gebracht door het jeugd en jongerenwerk.
- 10% van de ouders van bedoelde jongeren hebben deelgenomen aan (de vormgeving van) de voorlichting over alcohol aan hun kinderen.
- 10% van de jeugdige alcohol gebruikers is bereikt.
- Uitwerken van systematisch toezicht en handhaving van alcoholgebruik in semi openbare voorzieningen (sportkantines).

Wat kost dat:

Het budget ten behoeve van dit onderdeel zit in het Wmo beleidsplan en in de overeenkomst met het jeugd en jongerenwerk. In het kader van het BCF traject en is vastgesteld voor 2010 en volgende.

Jaar	Wmo
2010	0
2011	5.000
2012	0
2013	0

2.2 Overgewicht

In de notitie 'Sport, bewegen en gezondheid' van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport wordt beschreven op welke wijze sport en bewegen invloed hebben op het behalen van 'gezondheidswinst' en het terugdringen van gezondheidsrisico's

Voorkomen van overgewicht is een prioriteit in de nota lokaal gezondheidsbeleid 2008 - 2011. Mensen met overgewicht hebben een verhoogde kans op het ontwikkelen van chronische aandoeningen zoals diabetes, hart- en vaatziekten en aandoeningen van het bewegingsapparaat.

Zoals in het lokaal gezondheidsbeleid 'Een gezond leven begint bij gezond leven' 2008 – 2011 beschreven, is preventie van overgewicht en diabetes een van de speerpunten. Preventie van overgewicht in de gemeente Westerveld richt zich zowel op het voorkomen van het ontstaan van overgewicht, als op het voorkomen dat mensen die al overgewicht hebben verder toenemen in gewicht.

Ter preventie van overgewicht wordt door de JGZ 0-4 jaar tijdens de periodieke contactmomenten al sinds een aantal jaren uitgebreid gescreend op overgewicht. In het basisonderwijs onderzoekt de sociaal verpleegkundige de kinderen van groep 2 en groep 7. Tijdens dit onderzoek worden de kinderen gemeten en gewogen. Als geconstateerd wordt dat een kind overgewicht of obesitas heeft, worden de ouders door de verpleegkundige individueel geadviseerd en, indien nodig, doorverwezen.

Gewicht

In de 2 laatste jeugdonderzoeken (2004 en 2008) werd jongeren gevraagd zelf hun lengte en gewicht aan te geven. Het is bekend dat jongeren in zo'n situatie hun gewicht vaak onderschatten.

Uit de cijfers van het jeugdonderzoek van de GGD in 2004 blijkt dat ongeveer 7% van de Westerveldse jongeren overgewicht heeft tegen 8% in de rest van Drenthe. In het jeugdonderzoek van 2008 lijkt het percentage in Westerveld flink lager: 4% in Westerveld tegen 9% in Drenthe.

Jeugdonderzoek	2004	2008
Overgewicht		
Westerveld	7%	4%
Drenthe	8%	9%

Sport en beweging speelt een grote rol bij de bestrijding van overgewicht. De gemeente Westerveld onderkent de grote maatschappelijke waarde van sport. Om die reden voert de gemeente dan ook een actief sportbeleid. Dit uit zich ondermeer in de aanwezigheid van een consultant Buurt Onderwijs Sport (BOS) in het kader van het BOS-project.

In het voorjaar van 2007, vlak na de start van het BOS-project, is een nulmeting verricht onder 547 leerlingen van het basisonderwijs in de Gemeente Westerveld. Deze nulmeting was gericht op het meten van, onder andere, het gewicht van de leerlingen. Het betrof hier de leerlingen van groep 6, 7 en 8. Zij hebben de vragenlijst digitaal en anoniem in kunnen vullen. In januari en februari 2009, twee jaar na de start van het BOS-project, is de tussenmeting uitgevoerd. Helaas is geen BMI berekening gedaan bij de tussenmeting in 2009. Hierdoor kunnen we nu niet beoordelen of het percentage kinderen met overgewicht is afgenomen, gelijk gebleven of toegenomen.

Per 31-12-2010 stopt het BOS-project. De mogelijkheid om per 01-01-2011 combinatiefunctionarissen in te zetten wordt nog onderzocht. Combinatiefunctionarissen zijn mensen die bruggen bouwen tussen onderwijs en sport op lokaal niveau. Het zijn gesubsidieerde banen, die er toe moeten leiden dat meer kinderen gaan sporten.

Voeding

Gezonde voeding is belangrijk voor iedereen, dit geldt met name voor kinderen in de groei. Het belangrijkste doel van gezonde voeding bij kinderen is het leveren van energie, en voedingsstoffen die een gezonde groei en ontwikkeling mogelijk maken. De basis voor zowel een goede gezondheid als de ontwikkeling van het eetgedrag begint al van jongs af aan.

De volgende cijfers over een aantal van de voedingsgewoonten van de Westerveldse jongeren komen uit het jeugdonderzoek van 2008:

Dagelijkse Voedingsgewoonten	Ontbijten	Groente eten	Fruit eten
Westerveld	75%	37%	35%
Drenthe	74%	37%	32%

Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)

De Nederlandse norm gezond bewegen verschilt per doelgroep. Voor de jongeren beneden de 18 jaar geldt dat ze dagelijks een uur matig intensief moeten bewegen, waarbij de activiteiten minimaal tweemaal per week gericht moeten zijn op handhaving of verbetering van de lichamelijke fitheid.

Het jeugdonderzoek van 2008 laat de volgende cijfers zien:

Jeugdonderzoek	2008	2008
Nederlandse Norm Gezond Bewegen	Voldoet aan norm	Voldoet niet aan norm
Westerveld	18%	82%
Drenthe	13%	87%

Nog geen vijfde van de jongeren voldoet aan de NNGB. In Westerveld is 77% van de jongeren lid van een sportvereniging tegen 72% in Drenthe. Een deel van de ondervraagde jongeren geeft aan dat zij sport beoefenen buiten een sportvereniging om. 17% Van de Westerveldse jongeren zegt buiten een sportvereniging om te sporten tegen 13% in Drenthe.

Ambitie:

- Jeugd en jongeren leren gezonde keuzes maken ten aanzien van voeding en beweging.

Doelstellingen:

- De jeugd tot en met achttien jaar voldoet aan de beweegnorm door dagelijks een uur matig intensieve lichamelijke activiteit, waarbij de activiteiten minimaal twee maal per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid (kracht, lenigheid en coördinatie).
- Daling van het percentage kinderen met overgewicht.
- 5% van de kinderen die geen lid zijn van een sportvereniging zijn toegeleid naar georganiseerde sport (sportverenigingen) of ongeorganiseerde sport (wijk- en buurt sport/activiteiten)
- Geen financiële drempel voor jongeren tot achttien jaar om deel te nemen aan minimaal één sportvereniging.
- De jeugd tot en met 18 jaar ontbijt dagelijks en consumeert voldoende groente en fruit.

Te bereiken resultaten:

- Het percentage jeugd en jongeren met overgewicht terugbrengen naar 2%.
- De jeugd voldoet aan de beweegnorm (NNGB).
- De jeugd heeft een gezond voedingspatroon.

Wat kost dat:

Het budget ten behoeve van het BOS project is als volgt opgebouwd:

Jaar	BOS	Rijksbijdrage
2010	50.000	50.000
2011	0	0
2012	0	0
2013	0	0

2.3 Tienermoeders

Over het algemeen komt uit contacten met jongeren in de leeftijd van het voortgezet onderwijs naar voren dat de opvattingen over seksualiteit vervlakken. Opvallend is dat in de gemeente Westerveld het aantal tienermoeders groter is dan in vergelijkbare gemeenten (Onderzoek: Kinderen in Tel 2008 en 2009) Voor een groot deel betreft het meiden die niet beschikken over een startkwalificatie. In veel gemeentelijke statistieken (Kinderen in tel, Verwey Joker Instituut) wordt uitgegaan van de volgende definitie: 'een tienermoeder is een meisje dat voor haar 20e haar eerste kind heeft gekregen'.

Zoals gezegd heeft Westerveld een hoog percentage tienermoeders ten opzichte van vergelijkbare gemeenten in Nederland en Drenthe. Kinderen in Tel 2009 geeft de volgende cijfers: 1% in Westerveld tegen 0,65% in Drenthe. Hierbij moet opgemerkt worden dat het percentage licht gedaald is ten opzichte van 2008 (1,15%) In absolute zin gaat het om circa 10 tot 15 tienermoeders in de gemeente Westerveld. Om een goed beeld te krijgen van deze groep zal onderzoek moeten plaatsvinden

Meisjes die lager opgeleid zijn, en wiens ouders een lagere sociaal economische status hebben, lopen meer kans om jong zwanger te worden. Meisjes uit een gebroken gezin hebben een nóg grotere kans op tienerzwangerschap.

Rijksbeleid tienermoeders 2008

Wat het rijksbeleid betreft is de financiering van opvang en hulpverlening aan tienermoeders gedecentraliseerd via de specifieke uitkering vrouwenopvang. In de Verantwoordingsbrief van het rijksbeleid over 2008 zei minister-president Balkenende 14 mei 2009 dat er in de verbetering van de hulp aan tienermoeders een grote slag gemaakt is. 'Het aantal tienermeisjes (jonger dan 20 jaar) dat een kind heeft gekregen daalt sinds 2001 en is in 2007 nagenoeg gelijk gebleven aan het jaar ervoor (ruim 2.500). In deze leeftijdsgroep is het Nederlandse geboortecijfer een van de laagste ter wereld.

In 2008/2009 is eenmalig 10 miljoen euro beschikbaar gesteld voor verschillende projecten voor de opvang en hulpverlening van tienermoeders. In de 'Voortgangsrapportage Beschermd en Weerbaar' wordt een opsomming gegeven. Van de eenmalig ter beschikking gekomen € 10 miljoen is in 2008 € 1 miljoen besteed aan projecten van de Vereniging ter Bescherming van het Ongeboren Kind (VBOK), Stichting Ambulante Fiom en via het ministerie voor Wonen, Wijken en Integratie (WWI).

Eind juli 2009 maakte staatsecretaris Bussemaker bekend dat VWS voor de rest van dat jaar 1,5 miljoen beschikbaar stelt voor om tienermoeders en -vaders te ondersteunen.

Factoren die bijdragen aan een (onbedoelde) tienerzwangerschap:

In Nederland, zo is te lezen in de factsheet van de Rutgers Nisso Groep (2009), dragen een aantal factoren bij aan een (onbedoelde) tienerzwangerschap:

Het ontbreken van richting in het leven:

Veel levens van tieners worden gekenmerkt door het ontbreken van ambities of een doel in het leven op lange termijn. De komst van een kind kan dan juist een doel worden, ook al is de zwangerschap niet gepland. Vaak is er dan wel sprake van een 'latente of ambivalente kinderwens'.

Geen goede seksuele voorlichting en vorming:

De seksuele opvoeding thuis en de voorlichting op school is tekort geschoten. Veel tienermeiden hebben onvoldoende kennis over het eigen lichaam, seksuele risico's, anticonceptie en voortplanting. Zij missen vaardigheden om anticonceptie goed toe te passen of te onderhandelen over veilige seks.

Traditionele rolverwachting en -verhouding:

De meiden kijken vaak op tegen hun vriend, en maken hun eigen seksuele wensen en behoeften ondergeschikt aan de ander. In hun relatie ligt het initiatief bij de jongen: hij bepaalt, zij volgt. De meiden zelf zijn over het algemeen minder weerbaar. Voor sommige meiden geldt bovendien dat het moederschap hen status en economische zelfstandigheid geeft.

Hulp en steun tienermoeders

Hulp aan zwangere meiden en jonge moeders vraagt om een specifieke aanpak. Deze meiden moeten namelijk, nadat ze geconfronteerd zijn met een (vaak) ongeplande zwangerschap, in een kort tijdsbestek veel stappen naar zelfstandigheid ondernemen. Zij hebben daarbij in eerste instantie vooral problemen met het vinden van goede informatie en advies of het regelen van (praktische) hulp ten aanzien van:

- zelfstandige huisvesting of opvang;
- financiën;
- mogelijkheden om school af te maken en/ of werk te vinden;
- kinderopvang;
- opvoedingsondersteuning.

Ambities:

- De jeugdgezondheidszorg heeft de tienermoeders in beeld.
- Tienermoeders worden ondersteund door samenwerking van betrokken instellingen in de zorgketen.
- Aan kwetsbare meiden en tienermoeders wordt voorlichting gegeven op gebied van seksualiteit, opvoeding en zelfstandig wonen.

Doelstellingen:

- Jongeren krijgen seksuele voorlichting.
- Tienermoeders zijn al voor de bevalling in beeld bij de jeugdgezondheidszorg.

Te bereiken resultaten:

- In kaart hebben in waar tienermoeders zich bevinden in de gemeente; leven zij dicht bij elkaar of juist verspreid over de gemeente.
- Inzicht krijgen in welke leeftijdsgroep de meeste tienermoeders te vinden zijn.
- Signaleringsprotocol ontwikkelen in samenspraak met verloskundigen, huisartsen en gynaecologen.

Wat kost dat:

Deze kosten zitten in de budgetten voor jeugdgezondheidszorg (maatwerk deel) en in de begroting van de SWMW (waaronder jeugd en jongerenwerk) Het maatwerk zal vanaf 2011 grotendeels uitgevoerd worden onder het basistakenpakket.

Jaar	JGZ maatwerk	JGZ Basistakenpakket	SWMW jeugd en jongerenwerk
2010	24.569	220.000	357.918
2011	0	198.000	322.127
2012	0	198.000	322.128
2013	0	198.000	322.129

3 Jeugdzorg

3.1 Gemeentelijke en provinciale taken

Jeugd en jongeren leven in verschillende domeinen; gezin, school, werk en buurt. In al die omgevingen zijn mensen actief die risico's bij kinderen kunnen signaleren. Ouders zelf natuurlijk, docenten, jongerenwerkers en vrijwilligers bij de sportverenigingen. Dit zijn veelal echter niet de professionals die (zwaardere vormen van) hulp kunnen bieden. Hun signalen moeten daarom verbonden worden met de professionals die (zwaardere vormen van) hulp kunnen bieden: de schakels in de keten van de hulpverlening moeten goed op elkaar aansluiten.

Speerpunt: Over het algemeen komen jeugd en jongeren niet al teveel problemen tegen op hun pad naar volwassenheid. Maar zo nu en dan kunnen zij en hun ouders best wat (extra) hulp gebruiken. Hulp in de vorm van steun of adviezen of soms, wanneer dat nodig is, behandeling om zo tot een evenwichtige volwassene op te kunnen groeien.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op onderstaande beleidsuitgangspunten:

- a. Jeugd en jongeren staan centraal.
- c. De primaire verantwoordelijkheid voor de jeugd ligt, afhankelijk van de leeftijd, bij de jongeren zelf en/of bij de ouders.
- d. De gemeente investeert in jeugd en jongeren.
- f. De gemeente is voorwaardenscheppend, met het doel dat het gezin en de jongere daarbinnen volwaardig kunnen functioneren en ontplooiën.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het lokaal jeugdbeleid. Doel van het jeugdbeleid is om optimale ontwikkelingskansen voor alle jeugdigen te creëren en de voorzieningen voor de jeugd te versterken. In het coalitieakkoord is jeugd een van de kernthema's. In het college programma 2006 – 2010 heeft het college in programma 1 (burger en bestuur) aangegeven dat zij wil inzetten op samenwerking met partners in de uitvoering (regierol). Zij richten zich op thema's met een hoge bestuurlijke prioriteit. Een thema hiervan is jeugdzorg.

De provincie is op dit moment primair verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Dit is in 2005 vastgelegd in de Wet op de Jeugdzorg. Elke 4 jaar wordt hiervoor een beleidskader Jeugdzorg opgesteld. Dit betekent dat er voldoende aanbod moet zijn voor jongeren die jeugdzorg nodig hebben. De verwachting is dat de gemeenten over enige jaren de verantwoordelijkheid zullen krijgen voor de jeugdzorg. Dit geeft gemeenten de kans om meer te sturen in het aanbod voor jeugd en jongeren.

Lokaal georganiseerde opvoed- en opgroei-ondersteuning moeten dus goed aansluiten op de jeugdzorg, die onder de verantwoordelijkheid van de provincies en grootstedelijke regio's valt. De invoering van de Wet op de jeugdzorg was aanleiding om duidelijke taken voor gemeenten vast te stellen. In overleg hebben de rijksoverheid, provincies en gemeenten in 2003 vijf gemeentelijke taken van het lokaal preventief jeugdbeleid vastgesteld. Op pagina 9 van deze nota worden deze beschreven.

Deze functies zijn ingebed in prestatieveld 2 van de Wmo. Gemeenten hebben op grond van deze wetgeving een preventieve en signalerende rol. Zij moeten met hulp van de algemene voorzieningen (maatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg, etc.) ernstige opgroei- en opvoedproblemen zo veel mogelijk voorkomen en anders de problemen zo vroeg mogelijk signaleren en toeleiden naar hulp. Gemeenten hebben veel vrijheid om het lokale jeugdbeleid zelf in te vullen, zodat ze rekening kunnen houden met de specifieke lokale situatie.

Wat hebben we al:

Zoals in het vorige hoofdstuk al aangegeven is in Westerveld een netwerk van locaties waar spreekuren van de JGZ plaatsvinden. Maar ook iedere basisschool heeft een intern begeleider in dienst, een zogenaamde IB'er. Ook hebben we jeugd- en jongerenwerk, peuterspeelzalen en kinderopvang waar jeugd en jongeren in contact komen met professionals. Een deel van deze professionals komt, samen met een medewerker van bureau jeugdzorg, eens in de 6 weken bij elkaar in het buurtnetwerk waar kinderen (tot en met de basisschoolleeftijd) besproken worden waar men zorgen om heeft. Voor jongeren (na basisschool) zijn de zogenaamde ZAT's en JOT's opgericht om kinderen met problemen of probleemgedrag te bespreken.

Wat gaan we doen:

De belangrijkste opdracht die uitgevoerd moet worden is het inrichten van een CJG. Hierin kunnen alle overlegvormen rondom jeugd en jongeren worden ondergebracht maar ook de Drentse verwijzindex (DVI).

De gemeente Westerveld wil in de komende jaren beleidsgestuurde contract financiering verder uitrollen. Dit betekent dat met de maatschappelijke instellingen die in de gemeente diensten leveren, resultaatgerichte afspraken gemaakt gaan worden over de te leveren diensten en producten.

Ambitie:

- Voor de jeugd en jongeren van 0-25 jaar een ketenaanpak realiseren waarin jeugdbeleid, jeugdzorg en jeugdgezondheidszorg aan elkaar zijn gekoppeld binnen een integrale aanpak.

Doelstelling:

- Alle jeugd en jongeren zijn in beeld en kunnen op een adequate wijze geholpen worden waar nodig.

Resultaten:

- In 2010 is een begin gemaakt met het ontwikkelen van een CJG.

Wat kost dat:

Het budget ten behoeve van het CJG bestaat uit 2 delen, de BDU CJG en gelden uit de sociale alliantie die met de Provincie zijn afgesloten. De gelden voor de sociale alliantie worden per jaar met de Provincie afgesproken. Voor 2010 en volgende jaren is het budget daarom nog niet duidelijk.

Jaar	Totaal BDU - CJG	Sociale Alliantie
2010	84.753	10.000
2011	107.302	
2012	0	
2013	0	

4 Doorgaande leerlijn en schoolprestaties

Het is belangrijk om te investeren in een goede toekomst. Het begint bij een goede voorschoolse ontwikkeling en gedegen scholing en vorming, zodat jong volwassenen minimaal een startkwalificatie hebben als ze de arbeidsmarkt betreden.

Speerpunt: Jeugd en jongeren zijn aan de slag om een startkwalificatie te halen.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op onderstaande beleidsuitgangspunten:

- a. Jeugd en jongeren staan centraal.
- b. De levensloop van het kind/jongere als leidraad (doorlopende lijn 0-25).
- c. De primaire verantwoordelijkheid voor de jeugd ligt, afhankelijk van de leeftijden, bij de jongeren zelf en/of bij de ouders.
- d. De gemeente investeert in jeugd en jongeren.
- e. De gemeente is voorwaardenscheppend, met het doel dat het gezin en de jongere daarbinnen zich volwaardig kunnen functioneren en zich ontplooiën.

In de nieuwe en vorige collegeperiode zijn jeugd en onderwijs speerpunten.

Wat hebben we al:

In de afgelopen jaren is gewerkt aan het wegwerken van taal en leesachterstanden bij peuters in samenwerking met scholen, jeugdgezondheidszorg, peuterspeelzalen, bibliotheek en kinderopvang. Dit project is in de eerste instantie in 2 kernen gestart en later uitgebreid naar de andere kernen van Westerveld.

De leerplicht en vroegtijdig schoolverlaten zijn sinds januari 2009 in het ROL (recht op leren) verenigd. De ambtenaar onderwijs heeft een belangrijke rol in netwerken rondom jeugd en jongeren in het onderwijs.

Wat gaan we doen:

Taal- en leesachterstanden vragen permanent aandacht en daarom gaan we de komende jaren door met het inzetten op de voorschoolse ontwikkeling. Daarnaast kan het ambitieniveau omhoog op gebied van schoolkeuze na de basisschool.

Voortijdig schoolverlaten is eveneens een onderwerp dat voortdurend onder de aandacht is. Zeker in de huidige economische situatie is het van groot belang om jongeren te stimuleren tot het behalen van een startkwalificatie en het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten.

4.1 Voorschoolse ontwikkeling

Ouders kunnen kinderen jonger dan vier jaar voor hun ontwikkeling naar de kinderopvang of peuterspeelzaal laten gaan. Peuterspeelzalen en kinderopvang zijn voorhanden, verspreid over de gemeente.

De gemeente Westerveld voert sinds een aantal jaren een actief taalbeleid voor jonge kinderen. De gemeente voelt zich medeverantwoordelijk voor (onderwijs)ontwikkeling van deze groep kinderen. Om het taal- en leesniveau voor onze peuters te verhogen faciliteert de gemeente hierin.

Bibliotheekmedewerkers, wijkverpleegkundigen, peuterspeelzalen en kinderopvang zijn ingeschakeld om meer nadruk te leggen op lezen en op een grotere woordenschat.

Westerveld is geen officiële VVE-gemeente. Dat wil zeggen dat wij geen geormerkte gelden ontvangen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Toch blijven wij een inspanning plegen om het lees- en taalniveau te verhogen. Dit betekent dat Westerveld zich richt op de leeftijdscategorie 0 tot en met

4 jaar en op de schakeling en overgang naar het basisonderwijs om een goede doorgaande leerlijn te bewerkstelligen.

Het kabinet wil dat kinderen samen leren en samen spelen. Dit motto is daarom ook uitgangspunt voor het vormgeven van voorzieningen voor kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar. Ouders moeten kunnen rekenen op dezelfde goede kwaliteit van de leidsters en op benodigde aandacht voor ontwikkeling van het kind, ongeacht of het kind een peuterspeelzaal dan wel een kinderdagverblijf bezoekt. In het programma "Samen Werken, Samen Leven" zal een sluitend systeem moeten worden gerealiseerd voor kinderopvang voor 0-4 jarigen, terwijl het kabinet maatregelen zal nemen om kinderdagverblijven en peuterspeelzalen te harmoniseren. Deze voorzieningen hebben een dubbel doel; ze dragen zowel bij aan de arbeidsparticipatie als aan de ontwikkeling van het kind.

De harmonisering van de regelgeving van deze voorzieningen vergt een wetswijziging; de inwerkingtreding van een dergelijke wet wordt voorzien op 1 augustus 2010. Deze uitgangspunten van het rijk staan in een brief, de zogenaamde Oké-brief: Ontwikkelkansen door kwaliteit en educatie.

Er is een terugloop in het aantal peuterspeelzalen. Dit is een ongunstige ontwikkeling voor het signaleren en bestrijden van taalachterstanden. Ook de fysieke toegankelijkheid van peuterspeelzalen voor ouders die geen arbeid en zorg combineren en die niet met hun kind naar de kinderopvang kunnen, komt onder druk te staan. Naast de financiële toegankelijkheid is ook de kwaliteit van de kinderopvang en de peuterspeelzalen niet gelijk.

In de notitie 'Onderwijskansen, Voor en Vroegschoolse Educatie' wordt uitgebreid ingegaan op de doorgaande leerlijn en het VVE beleid van de gemeente Westerveld. In de notities 'Samenlezen+ gemeentebreed leesbevorderingproject 0/4 jarigen en hun ouders en hun opvoeders' en 'Gemeentebreed Leesbevorderingplan Voorschools' wordt nader ingegaan op het stimuleren van het lezen met jonge kinderen. Alle bovengenoemde plannen zijn ontwikkeld en worden mede uitgevoerd door de JGZ 0-4jr, kinderopvang, peuterspeelzaal en de bibliotheek.

Ambitie:

- 90% Van de kinderen van twee tot vier jaar bezoeken de peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf.
- Het VVE programma bereikt alle kinderen die dit nodig hebben voor hun ontwikkeling.

Doelstellingen:

- Kinderen worden opgevangen in een kinderopvangvoorziening of peuterspeelzaal als dat nodig wordt geacht voor hun ontwikkeling. De jeugdgezondheidszorg draagt de kinderen aan.
- Kinderen met een taalachterstand worden bereikt door het VVE programma.

Te bereiken resultaten:

- Kinderen komen al op jonge leeftijd in contact met taal door middel van aanbod vanuit peuterspeelzaal, kinderopvang en/of bibliotheek.

Wat kost dat:

Dit budget valt onder de afdeling lokaal onderwijs.

4.2 Opleidingsniveau

In de vorige paragraaf bleek dat bij de voorschoolse ontwikkeling wordt ingezet op een goede start van het kind. Daar werkt de gemeente aan mee door het achterstandenbeleid, dat bovendien wordt voortgezet op de basisscholen.

Het ambitieniveau van ouders en kinderen in Westerveld kan steviger. Zij kiezen – volgens signalen uit het onderwijsveld – relatief vaak voor een veilig niveau, dus een opleiding die zeker haalbaar is en die lager is dan het schooladvies dat aan het eind van de basisschool wordt gegeven.

Uit de Drentse onderwijsmonitor uit 2009 zijn de volgende cijfers ten aanzien van schoolkeuze van de Westerveldse jongeren beschikbaar:

Niveau keuze	Percentage	Slagingspercentage
VWO	12%	15%
HAVO	19%	25%
VMBO	69%	60%
VSO	8%	onbekend

Aandachtspunt voor een zo passend mogelijk opleidingstraject is het contact tussen het voortgezet onderwijs en de arbeidsmarkt in de regio. Als scholen in het aanbod van studierichtingen zoveel mogelijk rekening houden met de vraag van de markt, zijn jongeren uiteindelijk minder genoodzaakt hun woonomgeving te verlaten om elders werk te zoeken.

Aan de vraag van de arbeidsmarkt naar hoger opgeleiden kan pas worden gewerkt na de periode van voortgezet onderwijs in of buiten de gemeente Westerveld.

Binnen de gemeente kunnen de opleidingen VMBO en Havo worden voltooid.

Cultuur is in de Westerveldse samenleving een belangrijk onderdeel van het onderwijs. Deelname aan op cultuur gerichte activiteiten door jongeren draagt bij tot de ontwikkeling van jongeren. Bovendien leidt dit tot de ontwikkeling en het behoud van de cultuur. Tevens wordt hiermee begrip voor de heersende cultuur gekweekt. De bibliotheek is een belangrijke vindplaats voor informatie op gebied van cultuur.

Ambitie:

- Elk kind benut zijn of haar capaciteiten ten volle.

Doelstellingen:

- Stijging van het gemiddelde opleidingsniveau.

Te bereiken resultaten:

- Inventariseren mogelijkheden om te stimuleren dat jongeren hun capaciteiten benutten.
- Onderzoek naar wat nodig is om een stijging te realiseren van het aantal leerlingen dat een opleiding volgt op het niveau van ten minste het schooladvies.

Wat kost dat:

De kosten voor dit onderdeel zitten versleuteld in het budget ten behoeve van de voorschoolse ontwikkeling.

4.3 Voortijdig schoolverlaten

De ontwikkeling van het kind wordt in de schoolperiode gevolgd door het onderwijs, de leerplicht en de GGD. Voor de groep jonger dan achttien jaar is er vanuit de Leerplichtwet een sluitende aanpak. Het voortgezet onderwijs heeft een samenwerkingsovereenkomst met het RMC en de Leerplicht (samengevoegd in bureau ROL) afgesloten met als doel het aantal voortijdige schoolverlaters te laten afnemen.

Tussen 2004 en 2006 bleef de omvang van deze groep tamelijk stabiel, zo blijkt uit provinciale cijfers. Echter de effectrapportage van het RMC van het jaar 2006/2007 laat zien dat het aantal voortijdig schoolverlaters is gestegen naar 47. In de rapportage van 2007/2008 is het aantal voortijdig schoolverlaters licht gedaald naar 42.

Uit landelijke gegevens over voortijdig schoolverlaten blijkt dat het in de eerste instantie ongeveer een kwart van de leerlingen uitvalt zonder startkwalificatie. Een deel van deze leerlingen keert later weer terug in de schoolbanken. Over leerlingen uit Westerveld die geen startkwalificatie hebben behaald en voortijdig de school hebben verlaten zijn alleen de gegevens van het RMC bekend (effectrapportage). Het gaat hierbij alleen om meldingen door de scholen.

Ambitie:

- Alle jongeren verlaten school met een startkwalificatie.

Doelstellingen:

- Jongeren die dreigen uit te vallen (voortijdig schoolverlaten) worden opgevangen en begeleid door de leerplicht. (dit wordt al als zodanig uitgevoerd maar moet wel gecontinueerd worden)

Wat kost dat:

De begroting Leerling-zaken is een samenvoeging van de begrotingen RMC en Leerplicht van de partijen in de regio Zuidwest Drenthe. Onderstaand budget is een reeds bestaand budget (samenwerkingsovereenkomst Leerplicht en RMC) op de post onderwijs en is ten behoeve van de regio Zuidwest Drenthe. Omgerekend is komt dit neer op:

Jaar	voortijdig schoolverlaten
2011	153.551
2012	153.551
2013	153.551
2014	153.551

5 Arbeid en inkomen

In het coalitieakkoord is aangegeven dat het lokale sociale zekerheidsbeleid is gericht op duurzame participatie van inwoners. De inzet van gemeentelijke beleidsinstrumenten is gericht op het oplossen en wegwerken van maatschappelijke achterstanden en door het bevorderen van economische en maatschappelijke zelfstandigheid. Wij zetten in op het maximaal behalen van startkwalificaties. Als dit niet tot de mogelijkheden behoort verwachten wij wel een actieve inzet in de vorm van vrijwilligerswerk.

Speerpunt: Jongeren hebben of gaan een startkwalificatie halen zodat zij (op termijn) duurzaam kunnen participeren op de arbeidsmarkt.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op onderstaande beleidsuitgangspunten:

- a. Het kind /de jongere staat centraal.
- c. De primaire verantwoordelijkheid voor de jeugd ligt, afhankelijk van de leeftijd van de jongeren, bij de jongeren zelf en/of bij de ouders.
- d. De gemeente investeert in jongeren.

5.1 Arbeidsparticipatie

De genoten opleiding moet een goede start zijn om duurzaam aan de arbeidsmarkt deel te nemen. De arbeidsparticipatie neemt toe en leidt tot grotere behoefte aan banen. Ook is er een verschuiving waar te nemen naar de dienstensector, wat de vraag naar hoger opgeleiden vergroot. Dat onderstreept het belang dat jongeren de hoogst haalbare opleiding volgen. Het benutten van talenten is immers van belang voor aansluiting op de arbeidsmarkt.

Jongeren die werkloos zijn of worden, worden gestimuleerd door te leren. Indien dit niet tot de mogelijkheden behoort worden stages en leer/werktrajecten ingezet ter activering. Uitgangspunt is dat de jongere zich richt op de toekomst en zijn kansen op de arbeidsmarkt benut en verbetert.

Vanuit het ministerie worden verschillende instrumenten ingezet voor het terugdringen van jeugdwerkloosheid waaronder de invoering van de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) en het Actieplan jeugdwerkloosheid. Voorkomen moet worden dat jongeren langdurig aan de kant staan en aan hun lot worden overgelaten. Dit is slecht voor de jongeren zelf, maar ook voor de samenleving nu en op lange termijn. Het terugdringen van de jeugdwerkloosheid wordt regionaal op werklein niveau opgepakt. Samen met het UWV Werkbedrijf, onderwijsinstellingen, samenwerkende kenniscentra, sociale partners en provincie is dit vorm gegeven. In het werklein Steenwijk is een jongerenloket geopend. Jongeren die zich melden worden vanuit een integrale benadering ondersteund en begeleid. De samenwerking tussen het jongerenloket met het ROL/RMC Hoogeveen die voor onze gemeente belast is met de uitvoering van de leerplicht en het vroegtijdig schoolverlaten is geïntensiveerd en gestructureerd.

Aantal niet werkende jongeren 1-9-2009: 36

Aantal niet werkende jongeren 1-9-2010: 54

Aantal jongeren met een WWB/WIJ uitkering 1-9-2009: 10

Aantal jongeren met een WWB/WIJ uitkering 1-9-2010: 17

De groep jongeren die geen WWB/WIJ uitkering krijgt onderhouden zich uit inkomsten vanuit bijvoorbeeld een WW uitkering, krantenwijk, zwart werk of wonen nog bij ouders thuis en worden door hen onderhouden.

Wat hebben we al:

Hoewel de mogelijkheden wat betreft voortgezet onderwijs in Westerveld zelf vrij beperkt is, zijn voldoende onderwijsinstellingen in de regio voorhanden.

Op grond van de WIJ en de visie en beleidsnota Participatie en herijking sociale zekerheid krijgt iedere jongere tussen de 18 en 27 jaar een werk-leeraanbod. Dit kan een baan zijn, een vorm van scholing of een combinatie van beide, afgestemd op de situatie van de jongeren. Als zij werk accepteren krijgen ze salaris van de werkgever. Bij acceptatie van het leeraanbod krijgen ze waar nodig een inkomen dat even hoog is als de bijstandsuitkering. Als zij het aanbod niet accepteren dan krijgen zij ook geen uitkering van de gemeente. Het uitgangspunt van de gemeente Westerveld is iedere jongere heeft of behaalt een startkwalificatie waarmee duurzame uitstroom van jongeren naar de reguliere arbeidsmarkt kan worden gerealiseerd. Wanneer dit niet haalbaar is wordt ingezet op leer/werkplekken, stages en vrijwilligerswerk.

Wat gaan we doen:

Uitvoeren van het recent vastgesteld beleid dat gericht is op de duurzame participatie van jongeren.

Ambitie:

- Duurzame arbeidsparticipatie van jongeren.

Doelstellingen:

- Alle jongeren verlaten school indien dit tot hun mogelijkheden behoort met een startkwalificatie.
- Het in stand houden van een goed samenwerkend en samenhangend netwerk voor de uitvoering van leerplicht, vroegtijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid.

Te bereiken resultaten:

- Alle jongeren motiveren om door te leren (startkwalificatie) en hen daartoe in staat te stellen door voldoende leerbanen te creëren en te stimuleren weer naar school te gaan.

Wat kost dat:

De kosten worden betaald uit de regionale middelen in het kader van het Actieplan jeugdwerkloosheid en uit het participatiefonds. De gelden in het re-integratiefonds zijn ten behoeve van het werkdeel van de WWB en is bestemd voor de totale groep, niet alleen voor de jongeren.

Arbeid en inkomen	Re-integratie budget	Aanpak jeugd werkloosheid
2010	472.592	77.500
2011	377.600	p.m.
2012	377.600	p.m.
2013	377.600	p.m.

6 Jongerenparticipatie

Als jongeren meedoen aan maatschappelijke en politieke activiteiten, is de kans groot dat zij zich ontwikkelen tot volwassenen die volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij. In het jeugdbeleid wordt daarom ook ingezet op politieke en maatschappelijke participatie.

Speerpunt: Er is een actieve betrokkenheid bij de maatschappij. Kinderen en Jongeren denken mee met wat ze zelf in hun omgeving willen. Kinderen en Jongeren dragen een steentje bij aan de samenleving.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op onderstaande beleidsuitgangspunten:

- d. De gemeente investeert in jongeren.
- e. De gemeente wil behouden wat goed is en vernieuwen wat beter kan.
- g. Jongeren hebben zelf een belangrijke rol in het nemen van initiatieven

6.1 Politieke participatie

In de vorige en in het huidige collegeperiode is niet expliciet als doel gesteld jongeren meer bij de politiek te betrekken. In de vorige collegeperiode is het meer in algemene zin verwoord: 'Toch vinden we het van belang dat jongeren betrokken zijn bij onze gemeente en hun leefomgeving'. Deze 'politieke jongerenparticipatie' heeft twee kanten: enerzijds moeten we jongeren informeren over de werking van de gemeente en anderzijds jongeren betrekken bij het beleid van de gemeente.

Hun invloed moet een vanzelfsprekend onderdeel zijn bij de beleidsvorming van onderwerpen die hen aangaan.

Wat hebben we al:

In onze gemeente hebben we een locatie voor voortgezet onderwijs, een prima vindplaats voor jongeren die interesse hebben in de politiek. Daarnaast is in elke kern het jeugd en jongerenwerk actief. Wanneer jongeren zelf niet direct hun stem laten horen fungeert het jeugd en jongerenwerk veelal als spreekbuis.

Wat gaan we doen:

Jongerenparticipatie is van groot belang. Jongerenparticipatie betekent voor jongeren: inspraak hebben, invloed hebben, meepraten, meedenken, ruimte krijgen, initiatief nemen, meedoen. Jongerenparticipatie kent vele vormen: politieke participatie in een jongerenraad, bij een jongerenverbond of een jongerenafdeling van een politieke partij. En maatschappelijke participatie door het doen van vrijwilligerswerk, het organiseren van een wijkfeest, of het doen van een maatschappelijke stage.

Ambitie:

- Jongeren zijn op de hoogte van 'het reilen en zeilen' van de gemeente.
- Jongeren weten hoe zij invloed op beleid kunnen uitoefenen en worden uitgenodigd om dat ook te doen.

Doelstellingen:

- De gemeente betreft jongeren bij het opstellen en uitvoeren van jeugd gerelateerd beleid.

Te behalen resultaten:

- Digitale faciliteiten ter ondersteuning van initiatieven m.b.t. jongerenparticipatie zijn voorhanden.

Wat kost dat:

Vooralsnog vereist dit onderdeel ambtelijke inzet.

6.2 Maatschappelijke participatie

Maatschappelijke participatie, bijvoorbeeld door deelname aan verenigingen, biedt de jeugd kansen om eigen wensen en behoeften vorm te geven, mee te denken en mee te beslissen over mogelijke oplossingen en het dragen van medeverantwoordelijkheid. Het belang van jeugdparticipatie in het maatschappelijke verkeer heeft verschillende invalshoeken:

- Sociaal pedagogisch: maatschappelijke participatie is belangrijk voor de ontwikkeling van opgroeiende jeugd. Zij leren vaardigheden als onderhandelen en organiseren; bovendien ontdekken ze dat hun mening telt.
- Bestuurlijk/organisatorisch: door maatschappelijk te participeren, kunnen jongeren de kwaliteit van het aanbod verbeteren en meewerken aan een betere afstemming op de behoeften van jongeren.
- Jeugd heeft de toekomst: voor verenigingen is het binden van jongeren van belang voor het voortbestaan. Door lidmaatschap van een (sport)vereniging worden kinderen betrokken bij die organisatie en dat kan een positieve invloed op hun ontwikkeling hebben. De vereniging biedt immers de structuur van een andere sociale omgeving en vormt soms een vangnet tegen 'afglijden'. Om maatschappelijke participatie te bevorderen, is het dan ook van belang dat de jeugd geen financiële belemmeringen ondervindt om lid te worden van een club. Soms zijn de financiën helaas toch een drempel voor deelname aan een vereniging.

Uit oogpunt van maatschappelijke participatie is dat een aandachtspunt.

Naast sporten binnen een vereniging is de 'maatschappelijke stage' ook een interessante mogelijkheid om als jongere actief te participeren in de maatschappij. De stage moet uiteraard zinvol zijn. Het volgen van een maatschappelijke stage is in de nabije toekomst niet meer vrijblijvend, maar wordt een voorwaarde voor het behalen van een diploma.

Vanaf 2011 dienen alle scholen over een invoeringsplan voor de maatschappelijke stage te beschikken. In het schooljaar 2011-2012 wordt de maatschappelijke stage wettelijk verplicht.

Leerlingen, scholen en stageaanbieders krijgen zelf de vrijheid om de inhoud van de stage in te vullen.

In december 2007 hebben de VNG en de ministeries OCW en VWS een convenant gesloten. Het doel daarvan was een 'makelaarsfunctie' in te stellen en vrijwilligersorganisaties te ondersteunen en te versterken in het initiëren van maatschappelijke stages.

Wat hebben we al:

RSG Stad en Esch, locatie Diever, doet al jaren aan maatschappelijke stage. Op 21 augustus 2009 heeft onze gemeente samen met de gemeenten Meppel, Staphorst en De Wolden, het servicepunt vrijwilligerswerk en alle scholen voor voortgezet onderwijs in deze regio een convenant gesloten. Met het sluiten van dit convenant hebben de betrokken partijen de intentie uitgesproken om de samenwerking en kwaliteit van de maatschappelijke stage te bevorderen.

De maatschappelijke stage wordt nu doorontwikkeld en uitgebreid. Er zijn nog geen gesubsidieerde organisaties actief bij o.a. het matchen en bemiddelen bij plaatsen in de gemeente Westerveld. Vanuit de gemeente worden nog geen stage plaatsen aangeboden. Er wordt nog gewerkt aan beleid op dit gebied.

Jeugd van financieel niet draagkrachtige ouders valt vaak buiten de boot als het gaat om deelname aan verenigingsactiviteiten. In de gemeente Westerveld zijn volgens onderzoeken weinig gezinnen financieel minder draagkrachtig. Er zijn geen gegevens over de mate waarin jongeren uit deze gezinnen al dan niet beperkt worden in uitoefening van verenigingsactiviteiten. Insteek van het jeugdbeleid is dat er geen financiële drempel mag zijn. Het belang van maatschappelijke participatie werd reeds benoemd; daarnaast geldt ook de waarde van sportlidmaatschappen voor de gezondheid van de jeugd. Wij besteden extra aandacht aan participatie van kinderen aan sportieve en culturele activiteiten uit gezinnen met een

minimum inkomen door ons aan te sluiten bij het jeugdsportfonds (Drenthe) en het jeugdcultuurfonds, zodat kinderen waarvan ouders deelname aan sportieve- en culturele activiteiten niet kunnen betalen of andere prioriteiten stellen toch kunnen deelnemen aan sportieve- en culturele activiteiten.

Het jeugdsportfonds vergoedt maximaal € 225,00 per jaar per kind en het jeugdcultuurfonds maximaal € 450,00 per kind per jaar.

Daarnaast is er nog een keuzeregeling voor gezinnen met een inkomen van 120% van het sociaal minimum kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage van ruim 150 euro per gezinslid per jaar. Dit bedrag mag naar eigen inzicht en behoefte besteed worden aan sociale en culturele activiteiten of bijvoorbeeld aan sportkleding en –schoenen.

Wat gaan we doen:

Het ministerie van OCW bekostigt sinds 2005 maatschappelijke stages. Inmiddels bieden ruim 480 scholen in het voortgezet onderwijs deze stages aan.

Vanaf 2008 ontvangen alle gemeenten een bijdrage van het rijk ter versterking van de vrijwilligersorganisaties. Het beleid ten aanzien van vrijwilligers wordt momenteel geschreven. Daarin zullen de doelen opgenomen worden voor de komende jaren.

Ambitie:

- Jongeren ontwikkelen zich tot volwassenen die volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij.
- Jongeren zijn betrokken bij de ontwikkelingen in het eigen dorp.

Doelstellingen:

- Jongeren doen kennis en ervaring op bij deelname aan c.q. het organiseren en uitvoeren van maatschappelijke stages.
- De scholen voor het basis- en voortgezet onderwijs en de sportverenigingen zijn geïnformeerd over mogelijkheden van het Jeugdsportfonds Drenthe.

Te behalen resultaten:

- Jongeren zijn in de gelegenheid een maatschappelijke stage te volgen.

Wat kost dat:

Jaarlijks ontvangen wij een budget ten behoeve van de maatschappelijke stage:

Jaar	Maatschappelijke stage
2010	15.038
2011	15.038
2012	15.038
2013	15.038

7 Jongeren en vrijetijdsbesteding

Jeugd en jongeren hebben behoefte aan ruimte en tijd voor zichzelf. Vrijetijdsbesteding draagt bovendien in belangrijke mate aan hun ontwikkeling, naast de opvoeding thuis en de leersituatie op school. In Westerveld zijn gerelateerd aan het inwonersaantal veel voorzieningen waaronder scholen, dorpshuizen, accommodaties voor binnen- en buitensport en openluchtwembaden.

Speerpunt: Er is voor kinderen en jongeren de mogelijkheid om hobby's te beoefenen; sport; cultuur; recreatie en de vrijheid om te spelen in de gemeente. Iedereen krijgt de kans om mee doen, ook als het gezin financiële beperkingen heeft.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op onderstaande beleidsuitgangspunten:

- c. De primaire verantwoordelijkheid voor de jeugd en jongeren ligt, afhankelijk van de leeftijd, bij de jongeren zelf en/of bij de ouders.
- e. De gemeente wil behouden wat goed is en vernieuwen wat beter kan.
- f. De gemeente is voorwaardenscheppend met het doel dat het gezin en de jongere daarbinnen volwaardig kunnen functioneren en zich ontplooien.
- g. Jongeren hebben zelf een belangrijke rol in het nemen van initiatieven.

Landelijke ontwikkeling.

Op 10 december 2007 hebben bewindslieden van de ministeries van VWS en OCW, vertegenwoordigers van de VNG, NOC*NSF, Verenigde Bijzondere Scholen (VBS) en de Cultuurformatie de overeenkomst 'Impuls brede scholen sport en cultuur' ondertekend. De impuls beoogt dat er in 2012 2500 combifunctionarissen werkzaam zijn in de sectoren onderwijs, sport en cultuur. Met ingang van 2008 is er, oplopend in tranches, een budget aan gemeenten toegekend om dit te realiseren. De ambitie van het kabinet is, dat 90% van de leerlingen op scholen dagelijks kunnen sporten en bewegen binnen en buiten de schooluren. Een combifunctionaris zorgt voor de verbinding tussen onderwijs en sport of onderwijs en cultuur.

Wat hebben we al:

We hebben tal van voorzieningen voor jongeren. Verspreid over de gemeente zijn gebouwen beschikbaar voor jongerenactiviteiten (onder begeleiding) in diverse leeftijdsgroepen. Met jeugd en jongerenwerk wordt jaarlijks afgesproken wat hun rol is. Het jongerenwerk geeft aan dat het voortbestaan van het kinderwerk en de daarbij horende faciliterende en voorwaardenscheppende ondersteuning voor de clubs en de vrijwilligers onder druk staat.

Binnen het kinderwerk, tienerwerk en jeugd- en jongerenwerk worden activiteiten met een educatief karakter gestimuleerd.

Bij de ontwikkeling van nieuwe bestemmingsplannen wordt ruimte voor jeugd en jongeren direct meegenomen, denk aan bijvoorbeeld speelplekken en ontmoetingsplekken.

Wat betreft cultuur is de bibliotheek een goede vindplaats voor jongeren.

Alle jeugd en jongeren, die zich minder veilig voelen en o.a. gepest worden en mede daardoor sociale activiteiten, zoals sportdeelname, mijden, worden weerbaarheidstrainingen aangeboden via het BOS-project. Deze weerbaarheidstrainingen moeten de jongeren sterker maken, zodat zij zich in uiteenlopende situaties beter op hun gemak voelen. Hierdoor zullen zij minder vatbaar zijn voor o.a. pestgedrag en gaan zij makkelijker en beter met leeftijdsgenoten om.

Wat gaan we doen:

Hoewel de gemeente Westerveld veel te bieden heeft op gebied van natuur, cultuur en recreatie heeft blijkt uit het jeugdonderzoek van de GGD van 2004 dat met name 15 en 16 jarigen relatief ontevreden zijn met de mogelijkheden op gebied van ontmoeting van elkaar. In 2008 is niet de vraag gesteld aan de jongeren hoe tevreden ze zijn met betrekking tot ontmoetingsmogelijkheden in de gemeente.

In bovengenoemde leeftijdscategorie blijkt het moeilijk om permanent aan te sluiten op de behoefte van deze jongeren. Dit komt mede doordat de groep snel van samenstelling veranderd en elke groep zijn eigen ideeën heeft over waar ze behoefte aan hebben.

Jeugd en jongerenwerk leidt kinderen en jongeren door die in aanmerking komen voor een sociale weerbaarheidstraining zodat ze optimaal de kans krijgen om deel te nemen aan activiteiten.

7.1 Ontmoeting

Jongeren willen graag leeftijdsgenoten ontmoeten. Sommige groepen doen dat het liefst op plekken waar ze zich niet bekeken voelen en waar ze zichzelf kunnen zijn en zich veilig voelen. Daarnaast zijn er andere groepen die juist wel graag gezien worden en gaan midden in het centrum van een dorp of kern staan. De ontmoetingsplaatsen kunnen overal zijn en per jaar verschillen. De ervaring leert dat, in sommige gevallen, ontmoetingsplaatsen schuilkeiders zijn voor jongeren die hun problemen niet met de samenleving kunnen delen en/of basis bieden voor (onbedoelde) overlast. Het is belangrijk om contact met de jongeren te houden om hen indien nodig te ondersteunen bij probleemsituaties, de begeleiding naar zinvolle tijdsbesteding en het voorkomen van overlast.

Vrijtijdsbesteding van kinderen is welvaartsafhankelijk, zo blijkt uit het onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Zij heeft onderzoek gedaan naar de maatschappelijke participatie van kinderen uit arme gezinnen. Op 12 mei 2009 verscheen het onderzoeksrapport: 'Kunnen alle kinderen meedoen?'. Kinderen uit huishoudens met een laag inkomen nemen minder deel aan activiteiten op het gebied van vrijtijdsbesteding en vakantie dan kinderen uit huishoudens met hogere inkomens. Dit speelt onder meer op het terrein van sportbeoefening. De jeugd zelf geeft aan dat er behoefte is aan activiteiten voor jongeren in Westerveld.

Het merendeel van de jongeren in zowel Westerveld als Drenthe vindt de mogelijkheden om buiten te spelen en te sporten in de eigen buurt (zeer) goed. Jongeren in het voortgezet onderwijs zijn relatief minder vaak tevreden over de mogelijkheden om anderen te ontmoeten dan jongeren in het basisonderwijs.

De jongeren in Westerveld zijn wat betreft het uitgaansleven met name gericht op Meppel, Steenwijk, Ruinerwold, Beilen en Hogeveen. De discotheken zijn weliswaar relatief dichtbij, maar deze bieden slechts weinig teenagerparty's (tot zestien jaar, geen alcohol) per maand.

Een ander deel van de jongeren vult op geheel eigen wijze de vrije tijd in. De 'keten, hutten en caravans' zijn een bekend voorbeeld.. Beschikbaarheid van voorzieningen speelt dus in verschillende betekenissen een rol bij vrijtijdsbesteding. Het patroon van vrijtijdsbesteding varieert overigens per leeftijdsgroep; bij de jeugd van 6-12 jaar gelden andere wensen en behoeften dan bij de jongeren.

Jeugd en jongerenwerk maakt deel uit van het aanbod aan jeugd en jongeren in de gemeente. Een evenwichtig vrijtijdsaanbod bevat eveneens sport, cultuur, scouting en andere componenten. Belangrijke rol voor het jeugd en jongerenwerk is om contact te leggen met de kwetsbare jongeren, hen te activeren en hen te helpen hun talenten te ontwikkelen. Toeiden naar regulier vrijtijdsaanbod kan hier een onderdeel van zijn. Sport en cultuur kunnen een belangrijke rol spelen bij het ontwikkelen van talenten en vaardigheden, die vervolgens ook in andere (werk)situaties toepasbaar zijn.

Bij jeugd in de leeftijd van 12-18 jaar is in de dorpen veelal sprake van groepsvorming. Mogelijk draagt het opzetten van een 'Westerveldse teenagersparty' bij aan het met elkaar in contact brengen van een brede groep jongeren.

Ambitie:

- Jongeren hebben in Westerveld uiteenlopende mogelijkheden om hun vrije tijd in te vullen.
- Jongeren kunnen met leeftijdsgenoten uitgaan in een laagdrempelige omgeving.
- Door intensiever contact met jeugd en jongeren worden jongeren sneller doorgeleid naar maatschappelijke ondersteuning, sociale-, culturele- en sportactiviteiten.

Doelstellingen:

- Het verbreden van de mogelijkheden voor jongeren vanaf twaalf jaar om elkaar te ontmoeten.

Te bereiken resultaten:

- De locaties waar groepen jongeren zich in de gemeente Westerveld ophouden zijn in beeld bij het jeugd en jongerenwerk.
- Van de jongeren die in beeld gebracht zijn is 10% doorgeleid naar het reguliere jongerenwerk en/of sportactiviteiten.
- Een plek creëren waar jongeren kunnen samenkomen om ongeorganiseerd (dus zonder lid te moeten worden van een vereniging) te sporten/bewegen.
- Een digitale ontmoetingsplek creëren door jongeren, voor jongeren
- Jongeren kunnen jaarlijks een voorstel indienen bij de gemeente om iets te organiseren voor een groep waarbij uitgegaan wordt van cofinanciering.

Wat kost dat:

Jongeren kunnen, wanneer zij een plan hebben, een voorstel doen aan de gemeente waarna de gemeente gaat kijken of hier budget voor vrij gemaakt kan worden.

Jaar	Jongeren initiatief
2010	p.m.
2011	p.m.
2012	p.m.
2013	p.m.

8 Jongeren en Veiligheid

De gemeente voert een integraal veiligheidsbeleid. Onder veiligheid verstaan we in deze notitie dan ook een breed geheel, variërend van veilige woon-, leef- en schoolomgevingen tot overlast, criminaliteit, vandalisme en huiselijk geweld.

Speerpunt: Kinderen en jongeren groeien op in een veilige leefomgeving. Er is binnen het gezin en op school structuur en regelmaat. Kinderen kunnen veilig op straat en buitenshuis spelen.

Veiligheid is een breed begrip. Het raakt vele aspecten van het bestaan van mensen zoals wonen, zorg en leefomgeving. Wat de een als veilig ervaart hoeft de ander niet als zodanig te ervaren. Het is dus deels ook een subjectief gegeven.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op onderstaande beleidsuitgangspunten:

- a. Het kind /de jongere staat centraal.
- c. De primaire verantwoordelijkheid voor de jeugd en jongeren ligt, afhankelijk van de leeftijd, bij de jongeren zelf en/of bij de ouders.
- d. De gemeente investeert in jeugd en jongeren.

8.1 Jeugdcriminaliteit

We willen graag dat de jeugd en jongeren een veilige leefomgeving hebben in Westerveld. Maar soms is het de jeugd zelf die de omgeving onveilig maakt. Als jongeren grenzen van algemeen heersende waarden en normen overschrijden, kan dat leiden tot strafbaar gedrag. Jeugdcriminaliteit komt vaak voort uit het experimenteren en verleggen van grenzen. Het betreft hier met name jeugd en jongeren tussen 8 - 24 jaar. De mate van grensoverschrijdend gedrag varieert; vaak zijn persoonlijke omstandigheden van invloed. De meeste strafbare feiten worden gepleegd in de leeftijd van 12 - 18 jaar. Dit is ook de periode waarin jongeren willen experimenteren met hun levensstijl. Dat kan uitmonden in overlast en geweld op straat, diefstal, geweld in het onderwijs, seksuele intimidatie, geweld in het uitgaansleven of bedreigingen op internet.

Het aantal meldingen van jeugdoverlast in gemeente Westerveld lijkt wat toe te nemen maar is nog steeds laag te noemen. Dit relatief lagere aantal is het resultaat van de samenwerking tussen melders, gemeente, jongerenwerker(s) en politie. Overlast van jeugd heeft een hoge prioriteit, zodat snelle signalering en interventie mogelijk is waarbij de verantwoordelijkheid zoveel mogelijk bij de burgers zelf wordt neergelegd. Tolerantie over en weer is van groot belang voor de leefbaarheid.

Bij de aanpak van jeugdcriminaliteit spelen Veiligheidshuizen een belangrijke rol. Veiligheidshuis Drenthe (VHD) is een samenwerking tussen verschillende ketenpartners: politie, Openbaar Ministerie, gemeente, Raad voor de Kinderbescherming, (jeugd)reclassering en Bureau Jeugdzorg Drenthe. Vertegenwoordigers van genoemde ketenpartners werken binnen het Veiligheidshuis nauw samen in een persoons- en gebiedsgerichte aanpak om de criminaliteit en overlast aan te pakken. Vooral de aanpak van jeugdcriminaliteit, veelplegers en huiselijk geweld is sterk gebaat bij het concept van het Veiligheidshuis. Het doel is te voorkomen dat jongeren die zich hebben misdragen in herhaling vallen. Ook zorgen Veiligheidshuizen voor een goede koppeling tussen strafrecht, preventie en zorg.

Wat hebben we al:

Bureau HALT (Het ALternatief) organiseert buitenjustitiële afdoeningen en strafvervangende werkzaamheden voor jongeren van 12 t/m 17 jaar die zich schuldig hebben gemaakt aan strafbare feiten in de categorie 'veelvoorkomende criminaliteit'.

De kosten van dergelijke afdoeningen neemt het ministerie van Justitie voor haar rekening.

Wat gaan we doen:

Vanuit het onderwijs en de politie wordt aangedragen dat het surfen op internet voor kinderen problemen kan geven. Ouders kennen de gevaren van internet niet en zijn nauwelijks op de hoogte van wat hun kinderen op het internet 'beleven'.

Voorlichting over internet is nodig, want ouders moeten worden bijgepraat over de digitale wereld van hun kinderen.

Het Drentse Veiligheidsplan 2009-2010 heeft met betrekking tot Jeugd de volgende thema's beschreven:

- overlastgevende jeugdgroepen
- criminele jeugd (groepen)
- alcohol en drugs
- veiligheid in en rondom school en
- 12 min groep

Zowel de 12 Drentse gemeenten als de (veiligheids)partners hebben in dit plan tevens hun inspanningsverplichtingen m.b.t. deze thema's beschreven.

De gemeente Westerveld gaat werken aan een nieuw integraal veiligheidsplan. De verwachting is dat het thema Jeugd en Veiligheid hierin zal worden opgenomen.

Samen met jeugd en jongerenwerk en politie heeft de gemeente Westerveld afspraken gemaakt over wat de rol is van eenieder met betrekking tot overlast gevende jeugd en jongeren. De insteek is, met name, preventief.

In 2009 is door een stuurgroep, ingesteld door de vereniging Drentse gemeenten (VDG), een aanpak voorgesteld om het alcoholgebruik bij jongeren terug te dringen. De gemeente Westerveld gaat samen met de andere Drentse 11 gemeenten en de partners aan de slag met het VDG-alcoholproject Jeugd en Alcohol. Hierin participeren, naast de gemeenten, de GGD Drenthe, Verslavingszorg Noord Nederland (VNN), het onderwijs, de politie, Halt, het Openbaar Ministerie en Koninklijke Horeca Nederland.

Ambitie:

- Kinderen zijn zowel binnen als buiten veilig.

Doelstellingen:

- In Zuidwest Drenthe is een uniforme aanpak van de jeugdproblematiek in brede zin.
- Een veilige woon-, leef- en schoolomgeving.
- Voorkomen van vandalisme en hinderlijk gedrag c.q. overlast.
- Voorkomen en terugdringen van jeugdcriminaliteit.
- Ouders zijn op de hoogte van de gevaren van internet.

Resultaten:

- Aansluiten bij de ketenaanpak binnen het Veiligheidshuis Drenthe.
- Een uniforme en district gerichte aanpak van de jeugdproblematiek in Zuidwest Drenthe.

- Toezicht op en het in kaart brengen van de locaties en bezoekers van hangplekken en keten.
- Ouders hebben de mogelijkheid zich te laten informeren over veilig gebruik van het internet.

Wat kost dat:

De kosten voor dit onderdeel zullen in een later stadium bekend worden.

8.2 Huiselijk geweld

Geweld in huis kan een belangrijke oorzaak zijn van agressief en grensoverschrijdend gedrag van jongeren. Men schat dat in Nederland jaarlijks 80.000 kinderen mishandeld worden en 110.000 kinderen getuige zijn van geweld. De helft van die kinderen, jongens en meisjes, ontwikkelt daar ernstige klachten door. Het aantal meldingen van huiselijk geweld in Westerveld is relatief laag. In 2008 is 4 maal telefonisch contact gezocht met het Meldpunt Huiselijk geweld en zijn 7 meldingen Traject Eerste hulp bij huiselijk geweld geweest. In 4 gevallen was er sprake van het onder invloed zijn van de dader (alcohol en/of drugs) In 2009 is slechts 1 maal een huisverbod opgelegd aan een dader van huiselijk geweld.

Wat hebben we al:

In het kader van de Wet Tijdelijk Huisverbod zijn er afspraken gemaakt met hulpverlenende instanties om jeugd en jongeren op te vangen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld.

Wat gaan we doen:

De minister van het programmaministerie Jeugd en Gezin wenst een regionaal sluitende aanpak van kindermishandeling te realiseren (RAAK). Van de gemeente wordt gevraagd met de Centrumgemeente en diens regionale coördinator mee te werken in de regio. Deze coördinator is onder gebracht bij de GGD Drenthe en is trekker van dit proces. De aanpak bestaat uit: opvoedingsondersteuning, een signaleringssysteem voor en een adequate aanpak van kindermishandeling. Gekeken wordt in hoeverre het hulptraject Kindspoor hierin een plek zal krijgen. Kindspoor is gericht op kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld.

Ambitie:

- Kinderen zijn zowel binnen als buiten veilig.

Doelstellingen:

- Een veilige woon-, leef- en schoolomgeving.
- Voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.

Resultaten:

- Signalen van huiselijk geweld worden vroegtijdig onderkend en gemeld.

Wat kost dat:

Vanaf 2010 worden de kosten opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst met het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW). Daarnaast zal de centrum gemeente Emmen afspraken maken met de AFPN en de Reclassering omtrent de kosten per gemeente voor de diensten die de AFPN (Ambulante Forensische Psychiatrie Noord Nederland) en Reclassering leveren in het kader van de Wet tijdelijk huisverbod.

De kosten bedragen voor 2010 maximaal € 8.275,00 voor het AMW. Aan de Stichting wordt een voorschot verleend van jaarlijks € 905,00 om de bereikbaarheidsdienst te bekostigen. De overige middelen stellen wij op declaratiebasis (na afronding van een huisverbod) beschikbaar, waarvan € 1.288,00 per huisverbod voor hulpverlening aan volwassenen en € 758,00 per huisverbod voor hulpverlening aan minderjarige kinderen.

9 Financiën op een rij

In voorgaande hoofdstukken zijn de budgetten weergegeven. In onderstaande schema's is te zien om welke budgetten het gaat in deze nota. Het zijn allemaal bestaande budgetten en een aantal budgetten zijn niet exclusief ten behoeve van jeugd en jongeren. Het gaat om de budgetten van SWMW, Bibliotheek, Wet tijdelijk huisverbod, GGD en het re-integratiebudget.

Begroting jeugdbeleid	2010	2011	2012	2013
JGZ Basistakenpakket	220.000	198.000	198.000	198.000
JGZ maatwerk 0-4jr	19.000	0	0	0
Centrum voor jeugd en gezin	84.753	107.302	0	0
Alcohol	0	5.000	0	0
SWMW inclusief jeugd en jongeren werk	357.918	322.127	322.127	322.127
Wet tijdelijk huis-verbod	10.000	10.000	10.000	10.000
Bibliotheek Westerveld	463.924	407.532	407.532	407.532
GGD (incl. maatwerk jgz logopedische screening, dit vervalt per 2013)	364.832	364.832	364.832	328.617
Maatschappelijke stage	11.000	14.000	16.000	16.000
Jongeren initiatief	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Jongeren participatie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Leerplicht/voortijdig schoolverlaten	153.551	153.551	153.551	153.551
Aanpak jeugdwerkloosheid	77.500	p.m.	p.m.	p.m.
Re-integratiebudget	472.592	377.600	377.600	377.600
BOS	50.000	0	0	0
Rijksbijdrage BOS	50.000	0	0	0

De gemeente ontvangt voor 2010 geld van de Provincie Drenthe in het kader van de sociale allianties:

Sociale allianties	2010
Centrum voor jeugd en gezin	10.000
Jeugdbeleid	4 dagdelen
Zorgleidster peuterspeelzalen	10.000
Combinatiefunctionaris	56.664
Vroegtijdig schoolverlaten	14.604

Bijlagen

Bijlage 1.

Lijst gebruikte afkortingen

AFPN	Ambulante Forensische Psychiatrie Noord Nederland
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
BOS	Buurt onderwijs sport
BJZ	Bureau Jeugdzorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
DVI	Drentse verwijzindex
EKD	Elektronisch Kinddossier
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOT	Jongeren opvang team
NNGB	Nederlandse Norm Gezond Bewegen
NOC*NSF	Nederlands Olympisch Comité* Nederlandse Sport Federatie
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
RAAK	Regie- en Actiegroep Anti Kindermishandeling
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
ROL	Bureau Recht op leren
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
SCP	Sociaal Cultureel Planbureau
SES	soeiaaleconomische status
SMW	schoolmaatschappelijk werk
VDG	Vereniging Drentse gemeenten
VHD	Veiligheidshuis Drenthe
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VNN	Verslavingszorg Noord Nederland
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wij	Wet investeren in jongeren
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WPG	Wet Publieke gezondheid
ZAT	Zorgadviesteam

Bijlage 2: Relevante wetten en nota's:

1.1 Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

Met de invoering van de Wmo ontstaat een nieuw wettelijk kader waar zorg- en welzijnsactiviteiten op gemeentelijk gebied, inclusief de jeugdvoorzieningen, onder vallen. De Wmo vervangt de Welzijnswet, die op dit moment nog het kader voor het bevorderen van welzijn op lokaal niveau biedt. Onder de Welzijnswet vallen ook voorzieningen voor algemeen en preventief jeugdbeleid en voor bijvoorbeeld opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering. De Welzijnswet bepaalt dát de gemeente hiervoor verantwoordelijk is, maar schrijft niet voor welke producten of functies zij daarvoor in moet zetten. De Welzijnswet laat daarmee heel veel ruimte aan gemeenten bij het invullen van hun verantwoordelijkheid. In de Wmo zijn de taken en verantwoordelijkheden nauwkeuriger omschreven.

Kern van de Wmo is dat de gemeente verantwoordelijk wordt voor het realiseren van een samenhangend geheel van netwerken en voorzieningen die de individuele burger in staat stelt zelfstandig te participeren in de samenleving. Burgers zijn hiervoor in eerste instantie zelf verantwoordelijk. De gemeente zorgt in aansluiting op deze verantwoordelijkheid voor een aansluitend aanbod van voorzieningen waarmee burgers ook blijvend kunnen participeren in de samenleving. Participatie in de Wmo kan het best omschreven worden met de termen “meepraten en meedoen”. Een belangrijke uitdaging van de Wmo is de noodzaak van een fundamentele omslag in denken te doen plaatsvinden rond de rolverdeling van overheid, burger en uitvoeringinstellingen op het gebied van welzijn, wonen en zorg.

De Wmo heeft in brede zin betekenis voor het lokale jeugdbeleid, omdat de algemene uitgangspunten ook van toepassing zijn op jeugdbeleid. Deze algemene uitgangspunten zijn in grote lijnen:

- Het voorkomen van een beroep op maatschappelijke ondersteuning en het maximaal ondersteunen van kwetsbare mensen die hierop zijn aangewezen;

1 In het sturingsadvies ‘Koersen op het Kind’ dat door Steven van Eijck is opgesteld naar aanleiding van Operatie

Jong is een uitgebreid overzicht opgenomen van de wetten en regels die er landelijk bestaan ten behoeve van de

jeugd. Het voert te ver om in deze nota alle wetten en regelingen te benoemen, daarvoor verwijzen we u graag

naar het sturingsadvies. Dit sturingsadvies is in te zien op de gemeentelijke vakafdeling of via de site www.operatie-jong.nl

- Versterken van eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden, niet alleen van het individu, maar ook van zijn/haar omgeving (sociale samenhang, creëren van een ‘civil society’).

Prestatieveld 2 van de Wmo betreft de ‘op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden’. Uit nadere toelichtingen blijkt dat ook de ondersteuning van algemene jeugdactiviteiten hier onder kan vallen, voor zover deze al niet onder prestatieveld 1 (bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid) vallen.

Over de precieze invulling en uitvoering van de Wmo als het gaat om de relatie jeugdbeleid en Wmo is nog veel onduidelijk. Kijkend naar de wijze waarop Westerveld momenteel jeugdbeleid vorm geeft, geeft de komst van de Wmo geen reden tot koerswijzigingen. De uitgangspunten van de Wmo komen overeen met de visie op

jeugdbeleid (zie hoofdstuk 3).

De opvatting is dat de Wmo in algemene zin het wettelijk kader voor jeugdbeleid zal vormen waar het gaat om meedoen en meepraten. In het kader van prestatieveld 2 van de Wmo moet de gemeente het preventief jeugdbeleid vormgeven.

De Wmo stelt wel dat de gemeente elke vier jaar het beleid ten aanzien van een prestatieveld in beeld moet brengen. Deze nota Jeugd kan gezien worden als de beschrijving van prestatieveld 2.

Naast inhoudelijke prestatievelden benadrukt de Wmo ook als kernpunten 'participatie van de burger' en 'regie'. Deze onderwerpen zijn ook in het jeugdbeleid voor de komende jaren kernpunten (zie hoofdstuk 6 en 7).

1.2 Wet op de Jeugdzorg

De Wet op de Jeugdzorg is in 2005 in werking getreden. Deze wet richt zich vooral op de inrichting van de (geïndiceerde) jeugdzorg. De (geïndiceerde) jeugdzorg betreft de zorg aan ouders en kinderen met ernstige opgroei- en opvoedproblemen, die niet opgelost kunnen worden door lokale voorzieningen zoals onderwijs, jeugdgezondheidszorg of maatschappelijk werk.

Hoewel de provincies verantwoordelijk zijn voor de geïndiceerde jeugdzorg, heeft de Wet op de Jeugdzorg ook invloed op het gemeentelijk beleid en wel om twee hoofdredenen:

1. In de wet zijn aanwijzingen opgenomen ten aanzien van de aansluiting van (gemeentelijk) jeugdbeleid op de jeugdzorg. Deze aansluiting is van wezenlijk belang voor de kracht van de gehele jeugdzorgketen;
2. In de wet zijn aanwijzingen opgenomen ten aanzien van het takenpakket dat voor rekening van de gemeente komt.

Naar aanleiding van het opstellen van deze wet is getracht een functionele indeling te maken van de taken op het gebied van preventief jeugdbeleid en jeugdzorg. Het functionele model beschrijft welke functies het lokale jeugdbeleid in relatie tot de jeugdzorg minimaal moet vervullen. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de invulling van de volgende vijf functies:

1. Informatie en advies;
2. Signalering;
3. Toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordelen en toeleiden;
4. Pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening);
5. Coördinatie van zorg op lokaal niveau.

De invulling van de vijf gemeentelijke functies is eveneens opgenomen in prestatieveld 2 van de eerder beschreven Wmo. Bijlage 1 bevat een nadere toelichting op deze functies. Gemeenten zullen ten aanzien van deze vijf functies voorzieningen moeten creëren of in stand houden. Welke voorzieningen dat precies zijn, is afhankelijk van de lokale situatie.

1.3 Wet publieke gezondheid (Wpg)

Op basis van deze Wet hebben gemeenten de regie over de uitvoering van het basistakenpakket jeugdgezondheidszorg. De jeugdgezondheidszorg is bedoeld voor alle kinderen van 0 tot 19 jaar. In Westerveld wordt dit pakket uitgevoerd door de thuiszorgorganisatie Icare (0 tot 4 jaar) en de GGD (4 tot 19 jaar). De Wpg schrijft gedetailleerd voor welke concrete producten gemeenten aan moeten bieden. Er wordt in het basistakenpakket onderscheid gemaakt tussen uniforme producten (voor alle jeugdigen en overal in het land op dezelfde manier) en maatwerkproducten (afgestemd op specifieke behoeften en doelgroepen). Voor het maatwerkdeel heeft de gemeente nog enigszins beleidsvrijheid, voor het uniforme deel eigenlijk niet.

Naast deze wettelijke regelingen wordt jeugdbeleid ook beïnvloed en bepaald door diverse nota's en beleidstukken, zowel op landelijk als op provinciaal en regionaal niveau.

1.4 Nota Gezinsbeleid 2006, ministerie van VWS

Gezinsbeleid gaat over diverse onderwerpen met veel aandacht voor maatregelen om armoede te bestrijden. De algemene gedachtegang van het ministerie is als volgt: 'Investeren in gezinnen, zodat ouders hun bijzondere taak van opvoeden, het zorgen voor een nieuwe generatie, goed kunnen uitvoeren'.

De (rijks)overheid heeft zich de afgelopen jaren veel actiever opgesteld ten aanzien van het gezin en de ondersteuning daarvan. Dat zal nog verder gaan: enerzijds door maatregelen treffen in de randvoorwaarden voor ouders waardoor zij nog beter in staat gesteld worden hun opvoedingstaak uit te voeren, anderzijds door kinderen te beschermen door eerder en actiever in te grijpen in situaties waarin het mis dreigt te gaan. Het ministerie hecht groot belang aan de balans tussen de eigen verantwoordelijkheid van burgers en het actief ingrijpen door de overheid in situaties waar ingrijpen noodzakelijk is. Het ministerie heeft een aantal uitgangspunten geformuleerd voor gezinsbeleid, die het de 'Mantra's van het gezinsbeleid' noemt:

- Gezinnen, in welke vorm dan ook, zijn een belangrijke entiteit in onze samenleving. Investeren in gezinnen is investeren in de toekomst van de samenleving. Het gezin is het eerste, het kleinste en meest indringende sociale verband waarin een mens functioneert.
- Goed lopende gezinnen zijn van belang voor een goed lopende samenleving. Het belang van het kind staat daarbij centraal.
- Het beleid voor gezinnen heeft vele gezichten. Het is een veelheid van samenhangende aanpakken en bestaat uit een wisselwerking tussen maatschappelijke ontwikkelingen en beleid op gemeentelijk en rijksniveau.
- De overheid richt zich vooral op het scheppen van voorwaarden voor het goed functioneren van het gezin. Dit betekent dat ouders de rol als opvoeder goed kunnen vervullen en tegelijkertijd toekomen aan het invullen van andere maatschappelijke functies.
- Kinderen zijn de kwetsbaarste partij in een gezin. Daarom grijpt een overheid actief in in situaties waarbij de rechten en ontwikkelingsmogelijkheden van het kind in het gedrang komen.

1.5 Operatie JONG, het sturingsadvies 'Koersen op het Kind'

Van grote invloed op het gemeentelijk preventief jeugdbeleid zijn de uitkomsten van '**Operatie JONG**' en de kabinetsreactie daarop.

Operatie JONG is in januari 2004 gestart onder leiding van de commissaris voor jeugdbeleid Steven van Eijck om uitwerking te geven aan één van de uitgangspunten van het kabinet: 'Kinderen en jongeren mogen niet langer tussen wal en schip terecht komen. Kinderen die buiten de boot zijn gevallen moeten terug aan boord'.

Van Eijck kreeg van het kabinet een duidelijke opdracht mee: 'help de departementen de knelpunten in het jeugdbeleid op te lossen en zorg ervoor dat zij dat samen met het veld doen. Doe voorstellen om de samenhang in het jeugdbeleid te verbeteren en adviseer ons gevraagd en ongevraagd over het jeugdbeleid'. De direct betrokken departementen zijn VWS, OCW, Justitie, SZW en BZK.

In april 2006 heeft Steven van Eijck het eerste deel van zijn sturingsadvies '**Koersen op het kind**' uitgebracht. Het tweede deel zal ingaan op de implementatie en de financiële consequenties. Van Eijck constateert dat het Jeugdbeleid in Nederland te veel verkokerd

is. “Er is sprake van enorme betrokkenheid bij de vele mensen in het veld, maar niemand is verantwoordelijk. Dit frustriert de mensen in het veld en, belangrijker, het kind en de ouder worden niet adequaat geholpen. Signalen worden niet snel genoeg opgepakt en niet omgezet in vroegtijdige en veel efficiëntere interventies. Kortom, in de huidige situatie wordt onvoldoende ingespeeld op de problemen die een grote groep kinderen en ouders ervaren bij het opgroeien en opvoeden.”

Het roer moet om. Uitgangspunt moet zijn dat het kind centraal staat en niet de instituties. Het sturingsadvies geeft aan dat de huidige problemen in het jeugdbeleid opgelost kunnen worden door: creëren van duidelijke verantwoordelijkheden, minder betrokken partijen, zowel op uitvoerend als bestuurlijk niveau, terugdringen van onnodige bureaucratie om betere voorwaarden voor een resultaatgericht jeugdbeleid te scheppen. Van Eijck heeft 25 aanbevelingen over de toekomstige inrichting van het jeugdbeleid in het sturingsadvies opgenomen, op uitvoerend en bestuurlijk niveau. In het bijlagenboek is een overzicht van deze aanbevelingen opgenomen. De kernpunten van belang voor gemeenten, zijn:

- Het Kind centraal

Centraal in het jeugdbeleid staan de behoeften van het kind. De uitvoering van het jeugdbeleid volgt de levensloop van het kind en sluit aan op de leefwereld van het kind. In de uitvoering wordt een scherp onderscheid gemaakt tussen vrijwillige en gedwongen hulp. De bestuurlijke verantwoordelijkheden worden zo dicht mogelijk bij het kind en de ouders belegd.

- Sluitende signaleringsketen en afstemming van zorg

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is in iedere gemeente een laagdrempelig, eerstelijns centrum voor alle jeugdigen en ouders. Op lokaal niveau worden onder verantwoordelijkheid van de wethouder de algemene en preventieve taken uitgevoerd. Belangrijke instrumenten zijn het elektronisch kinddossier en de verwijzingsindex2.

- Bundeling indicatiestellingen

De toeleiding naar specialistische voorzieningen moet jeugdigen en ouders zo min mogelijk belasten en zo kort mogelijk zijn. Dit vereist:

- de integratie van indicatiestellingen van onderwijs en jeugdzorg (incl. jgz en lvg)
- dat CJG verantwoordelijk is voor de toeleiding cq. de geïntegreerde indicatiestelling;
- warme overdracht naar de gespecialiseerde zorg en/of naar het speciaal onderwijs (persoonlijke overdracht in plaats van een puur administratieve overdracht van dossiers).

- Lokaal

De wethouder Jeugd is integraal verantwoordelijk voor de algehele regie van het jeugdbeleid, zowel voor de algemene en preventieve taken als voor de verbindingen met de specialistische taken. De aansturing dient gericht te zijn op vergroting van bereik en effectiviteit en het stimuleren van horizontale verantwoording binnen instellingen. Staatssecretaris Ross - Van Dorp (VWS) heeft in juli 2006 de **reactie op dit sturingsadvies** aangeboden aan de Tweede Kamer. Uit deze reactie blijkt dat het kabinet veel van de aanbevelingen van Van Eijck overneemt, maar niet alle. Sommige van Van Eijcks aanbevelingen zijn voor het Kabinet nog te verstrekkend. Het kabinet geeft aan dat zij de rol van gemeenten in het jeugdbeleid wil versterken. Dat wil ze in 2006 nog realiseren door de volgende maatregelen:

- Stimuleren dat gemeenten meer invloed krijgen op de inzet van geïndiceerde zorg, omdat lokale partijen het beste kunnen aangeven welke jeugdigen in de problemen komen als zorg niet snel wordt ingezet.
- Bevorderen van bundeling van taken op het terrein van opvoed- en

opgroei-ondersteuning in Centra voor Jeugd en Gezin.

- Het initiëren van zorgadviesteams, die het samenwerkingsverband van alle relevante uitvoerende partijen worden.
- De gemeente bestuurlijk verantwoordelijk te maken voor de Centra voor Jeugd en Gezin en de Zorgadviesteams.
- Eén geïntegreerde indicatiestellingprocedure opstellen voor de geïndiceerde (jeugd)zorg en het speciaal onderwijs.
- Betere informatie-uitwisseling over jeugdigen in de jeugdketen door de verwijsindex.
- Betere informatie op kindniveau door ontwikkeling van een elektronisch kinddossier in de jeugdgezondheidszorg.
- Beter zicht op de ontwikkeling van de Nederlandse jeugd door operationalisering van de jeugdmonitor.

Deze kabinetsreactie geeft alle reden om te verwachten dat er binnenkort veel op de gemeente afkomt. Enkele grootscheepse en (waarschijnlijk) al op korte termijn spelende ontwikkelingen, waar de gemeente capaciteit, tijd en geld in zal moeten steken, zijn onder meer het elektronisch kinddossier; de Centra voor Jeugd en Gezin; de verwijsindex; de evaluatie en verdere implementatie van de jeugdgezondheidszorg 0 tot 19 jarigen (JGZ) en het beëindigen van de Regeling Specifieke Uitkering JGZ en de coördinatie van zorg.

1.6 Onderwijsachterstandenbeleid en lokale educatieve agenda

Vanaf 1 augustus 2006 is er een nieuwe Wet Onderwijsachterstanden. Waar voorheen gemeenten verantwoordelijk waren voor de aanpak van onderwijsachterstanden door middel van bijvoorbeeld programma's voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en de aanpak van voortijdig schoolverlaten, is deze verantwoordelijkheid (inclusief budget) nu overgedragen aan de scholen. De gemeente blijft wel verantwoordelijk (inclusief budget) voor de voorschoolse aanpak (bijvoorbeeld VVE-scholing voor de peuterspeelzalen). Scholen zijn verantwoordelijk voor de vroegschoolse aanpak (zie ook de gemeentelijke 'Notitie Onderwijsachterstandenbeleid 2006-2010'). Van gemeenten en scholen wordt verwacht dat ze vanaf 1 augustus 2006 een lokale educatieve agenda gaan opstellen. De bedoeling van deze educatieve agenda is dat gemeenten samen met de betrokken partners een lijst van onderwerpen bespreken, waarbij ook afspraken gemaakt worden over de uitvoering en verantwoording van deze thema's. De lokale educatieve agenda gaat verder dan alleen onderwijsachterstandenbeleid. Ze kan ook onderwerpen bevatten op het gebied van de vijf gemeentelijke functies voor preventief jeugdbeleid. De thema's op de agenda zijn in drie categorieën in te delen:

1. eindverantwoordelijkheid bij scholen
2. eindverantwoordelijkheid bij scholen en gemeenten
3. eindverantwoordelijkheid bij gemeenten.

Met name in categorie 2 staan de onderwerpen die in het kader van (preventief) jeugdbeleid van groot belang zijn, zoals Brede School, VVE, vroegsignalering, schoolmaatschappelijk werk, zorgadviesteams, zorg in en om de school.

